

KAITSE KODU

Lugfus

*Kalevi
malevkonna juubelinumbe*

Nr. 21.
1934
30 s.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja kol. ltn. A. Balder
telefon 451-94.

Tegev toimetaja kapten A. Treufeldt,
telefon ametis 451-89,
kodus 465-01.

Väljaandja: Kaitseliidu peastaap.

Kaastöö arvatakse tasu alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaatmiseks markimata käsikirju alal ei hoita.

Tegevtoimetaja kõnetunnid teisipäeviti ja neljapäeviti kella 10.00—12.00.

*

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Telefon 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad: a üks lehekülg teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti järel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sise-mised 60 kr.

Nr. 21

1934

SISUKORD:

- J. Roska:* Kõik isamaa eest!
E. Peterson: Raksa kalju rusikaga.
R. Stockeby: Üle kümnenda kümmise.
M. A.: Noorkotkad.
R. Kuuskmaa: 10 aastat Kalevi mal'eva järeltulija ridades.
— Jooni Kalevi malevkonna tegevusest.
A. Rebast: Truuks jääme isamaale...
Heikki: Kalevlase Kustas Aruste 10 aastat.
V. Orav: Paralleele Läti ja Eesti ajaloost.
—*dt:* Poola iseseisvuse päevaks.
R. Lints ja G. Puu: Kalevipoja kümneaastaseks sünnipäevaks.
Kudu Aarne: Uusi vaateid nimele eestistamisel.
— Kaitseliidu 1933/34. a. eelarve täitmise aruanne.

Üleva pühademeeleolu loob

MÜÜGIL

SÕJAVÄE MAJANDUSÜHISUSES:

VENE TÄN. 5
PIKK TÄN. 11
S. PÄRNU M. 30

EESTI KIVIÕLI A.-Ü.

Suurim õlitööstus Eestis

Juhatus ja müügiosak.
TALLINN,
Vene tän. 7
Kõnetr.: 464-50,
463-05 ja 465-56

Tehased ja kaevandus:
KIVIÕLI
JAAM
Kõnetraat:
Sonda 15

KAUBAMÄRK

S A A D U S E D :

Kõrgeväärtuseline kütteõli

Immutusõli

„Kresolaat“ (Feno'laat) ja „Karbestoleum“

Katuselakk „Kivitõrv-Ekstra“

Puhas põlevkivi-katuselakk

Bituumen

Tolmuõli „Estolmit“

Mootornafta

Puurimisõli

Viljapuu-karbolineum „Estoleum“

Auto- ja aviobensiin „Estolin“

Tarvitage ja nõudke kõikjalt
EESTI KIVIÕLI A.-Ü. saadusi!

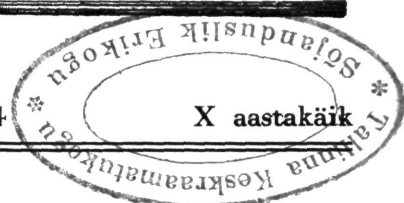

Laitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 21

Tallinnas, laupäeval, 17. novembril 1934

Kõik isamaa eest!

Kalevlased Teie malevkonna küm-
nendal aastapäeval olge tervitatud ja
võtke vastu tänu tehtud isamaalise
töö eest.

See Teie teine väljaastumine ma-
nab igaükses teist esile mälestusi
1. detsembri päevast ja selle eel olnud
olukorrast ja üldisest meeleolust.

Jättes kõrvale iga üksik-isiku erili-
sed mälestused noist päevist katsume
leida seda, mis meil oli kõigil ühisel.

Ma ei eksi, kui ütlen, et ühine oli
mure meie rahva saatuse pärast;
ühine oli ka suure enamuse avita-
mise tahe.

Minu sõnad Teie pidupäeval on:
Meie üksikute ja väikeste isiklike mu-
rede kõrval olgu ja jäägu ikka ja alati
meie ühiseks, üldiseks ja suurimaks
mureks mure meie isamaa eest.

Käsikäes üksteise kõrval olgem
kõik alati abivalmid, sest see
pole muud kui omaabi.

J. Roska,
kindral-major
kaitseliidu ülem.

Kindral J. ROSKA löömas naela malevkonna lipu
vardasse 1932. a.

RAKSA

KALJU

RUSIKAGA

Kui me tänavu hilissügisel, novembri ja detsembri esimesel poolel, mälestame siin Tallinnas oma kaitseliidu 10-aastast sünnipäeva ja kohalikku kaitseliidu malevat peame ülemaalise kaitseliidu üheks algeoks, siis ei saa selle juures ühest asutusest minna tähele panemata mööda, ja see on meie Kalevi malevkond ehk, nagu ta end ise 1. detsembril 1924 ristis, Kalevi kaitsemalev. Kalevlaste kiire organiseerumine saatuslikul 1. dets. 1924. a. andis suure tõuke üldisele organiseerumisele ja kalevlaste julge ja mehine ilmumine kodumaa kaitseks oli sütitajaks ja eeskujuks teistele.

„Raksa kalju rusikaga!...“ See mõjus ja vaistustas.

Hommikul 1. detsembril 1924 ärkas pealinn hirmu ja õuduse mürial. Kuuldused olid kohutavad, siin tapetud, seal tapetud... Keegi ei teadnud veel õieti, mis oli tõsiselt sündinud. Kuuldi püssipauke... kuulipildujate praginat... aeti pööraseid jutte... aga Kalevi seltsimajas oli juba üsna veel pimedas kümme-kond meest L. Tõnsoni, B. Abramsi ja J. Lepa algatusel koos arupidamisel, kuidas koostada lööksalk ja likvideerida mäss.

Kalevlasil oli juba kogemusi: vabadussõjas olid nad harjunud võitlema, olid toonud ja teeninud enesetele kuulsa nime, mida tundis iga eestlane... Ja ei olnudki päev jõudnud õhtusse, kui olid kalevlastel valmis relvadega ja laskemoonaga varustatud rühmad, kes ülemuse käsul võisid võtta eneste kaitse alla peaja sadamavaksali, peapostkontori maja ja elektriijaama.

Kuidas säärane rutuline seltskonna liikmete eneste abi mõjus üldmeeleolu rahustamisele ja julgustamisele, seda teab igauks, kes pole unustanud selle aja sündmusi!

Kalevlased võitsid üldise lugupidamise... Isegi õpilased ei suutnud jääda eemale. Järgnevatel päevadel võisid kalevlased oma ridades lugeda 30 keskkoolide õpilast!

Ja see tõmbas...

Pärastine organiseerimine oli lõhplup; esimese sammu astusid aga kalevlased hoogsalt ja südikalt.

See on teene, mida keegi ei saa salata kaitseliidu arengus, eriti Tallinna malevas.

Kuid kalevlasil on veel teisi teeneid... Teiseks suureks teeneks, mida peab kriipsutama alla, oli ja on veel praegugi kalevlaste esinemine. Enamikus kõik sportlased, on nad õppinud distsipliiniga. Esines Kalevi malevkond kas harjutustel või paraadidel, siis... juba mundris, õppinud oma keha üle valitsema. Kui sportlased omasid nad orkestri. Käik, liikumised... kõik see äratas tähelepanu, aga andis ka eeskujuteistele.

Ja kui nüüd kogu malev on tuttavalt kõrgusel oma esinemises, siis tuleb siin tunnustada esimeste sammude eeskju, mida näitas Kalevi malevkond...

Mis aga puutub riietusse, siis on siin Kalev jäänud erilisele tasapinnale, mida pole saavutanud vist ükski teine malevkond. Aga kalevlasil on veel teeneid kaitseliidu edus, eriti just pealinnas, ja need on võistlused spordi- ja laskealal.

Peamiselt just kalevlaste mõjul levis muude kaitseliitu kuuluvate harjutuste seas sport... Hea isamaakaitse peab olema ka hea sportlane, või teisiti... ei saa olla hea kaitseliitlane, kui ei harjutata end spordis. Ja siin andis jällegi kalevlane head eeskju. Algas pinev võistlus malevkondade vahel, ja see tõi suurt kasu üldises arengus.

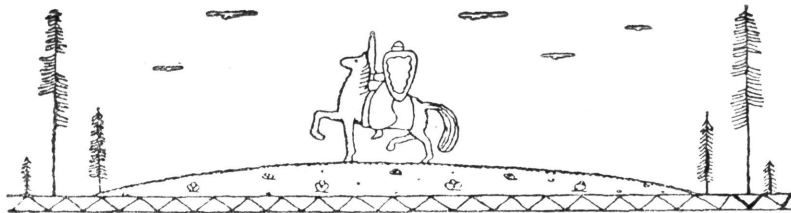
Sedasama peab ütleva ka laskeala kohta. Kalevlased olid esimesed, keda „kardeti“, ja see õilis hirm, see kihutas ja tõstis laskeala sellele kõrgusele, mil ta praegu on.

Need on kalevlaste tõelised teened pealinna kaitseliidu elus, mida tunnustab ja teab see, kes on jälginud meie kaitseliidu elu ja edu.

Oma 10-aastaselt sünnipäeval võivad kalevlased rõõmsalt heita pilku tagasi tehtud tööle ja julges lootuses vaadata tulevikku: Hea seeme on kannud head vilja!

Õnn kaasa, jõudu tööle, kalevlased!

Ernst Peterson.

ÜLE KÜMNENDA KÜNNISE

Kui mõnel meie ühiskondlikul organisatsioonil on õigus nimetada omaks mõnd määravalt väärtuslikku traditsiooni, siis esijoones võib seda teha spordiselts „Kalev“. Kui 1901. a. rühm rahvuslikku eesti intelligentsi kubernerilt pettis välja ratturite seltsi „Kalevi“ asutamise loa, siis vihjas see vaid muuseas spordile. Asutajate südamed teenisid hoopis kaugemaid sihte.

Rattureiks hakkasid seltsi ümber koondunud mehed vaid ajastu kultuurilise primaadi mõjul, kuna tolle aja eesti ühiskonna peaaegu ainsaks õhuaknaks oli kas laulu-, mängu-, raamatukogu-, põllunduse või spordiseltsid. Nii siis oludest juhitudna lubab selts harrastada sporti. Ta teebki seda. Aga keha kõrval ei unustata ka vaimu. Kalevlased arenevad mingil klassikalisel kreeka harmoonilise kasvatusel printsiibil. Ratas, ketas ja oda karastavad meeste lihakseid, aga rahvuslik vaim toidab nende vaimu ja soojendab hinge. Kalevi seltsi nimi omandab peagi üldtuttavuse Eestis.

Sellane areng kestab seltsis kuni isamaa vajab sitkeid lihakseid oma nurmede kaitseks. Esimesed sõdurid ta paneb välja vabariigi sünnipäeval, 24. veebruaril 1918. a., Tallinna tänavail. Sama aasta detsembris vajas Eesti rinde kaitseks mehi, aga kindlaid. Üksainuke lause mehiselt kalevlaselt: „No ega's „Kalevi“ selts ole oma poisse ainult maadlusmati ja jooksvälja jaoks kasvatatud. Nüüd tarvis kord ka püss pihku võtta!“ hajutas esialgsed kahtlused. Kalevlased siirdusid rindele. Nad ei teinud au üksi oma nimele, vaid kogu eesti armeele. Kalevi malev kujunes mingiks kaardiväeks, kes ainult võitis või langes. Ilusamad leheküljed on S.-s. „Kalev“ kirjutanud oma ajalukku verega, mille ta andis lunahinnaks Eesti vabariigi eest omalt poolt.

Lähtusin meie organisatsioonide traditsioonidest. Neid on S.-s. „Kalev“ osanud hoida ja kasvatada. Terve keha ja terve vaim, staadion ja sõjatander. Mõlemad on seltsis austatavateks aladeks.

1. detsembri reetlik tormi-iil ähvardas riigi trikolori, sedasama, mille värve kannab S.-s. „Kalev“ kolmekordselt oma vapil. See oli nagu kutse vanadele vabadussõja veteraanidele: „Üles, Kalev, kodu kutsub!“ Enamlaste mässukatse ei olnud linnas veel täieliselt likvideeritud, kui senisel rahulikul spordistaadionil loodi väeosa, mis astus aega viitmata täitma oma kohustusi. Sama väeosa kujunes kaitseliidus Kalevi malevkonnaks. Ei või jätta mainimata, et tema homogeense koosseisu ja mehise käitumise tõttu on teda mõnigi kord kadetanud hoolsasti edule rühkivaid kaitseliidu üksusi.

Kalevi malevkond on nii tihedasti seotud S.-s. „Kaleviga“, et nende eraldamine on raske vist neil endilgi. Kui räägime ühest, meenub samal ajal ka teine. Võiks väita, et spordiselts „Kalev“ tahtis anda kaitseliidule ta organiseerumispäeval tubli poja, andis aga kaksikvenna. 10-dat aastapäeva ootav malevkond on tegelikult niisama vana ja elukogenud kui ta kaksikvend, kes käib juba neljandat aastakümnet.

Millised varandused on siis kalevlasil ta sujuvaks igakülgseks arenemiseks?

Kui kehalt sitke mees omab kindla rahvusliku vaimu, ausa tahte, hea distsipliini ja õige arusaamise oma ajastu peamistest ülesannetest, eks siis ole kindlustatud õnn ettevõtteis? Peale muu on S.-s. „Kalevil“ heaks kombeks hoida ja kasvatada oma arengul saadud kogemusi. Ta loob neist traditsioonid, mida austab ise ja mille austamist nõuab ta ka teistelt. Ta omas juba vabariigi künnisele tulles kaasavarana kuulsat minevikku. Sellele on ta kirjutanud juure kümnekond aasta kestes ilusaid peatükke.

Kalevi malevkonna siirdudes teise aastakümnesse jääks vaid soovida, et ta pidagu endiselt oma kõlbelise jõu lätteks jõurikkalt elanud S.-s. „Kalevi“ laitmatut minevikku ja pidagu neid sihte, mis ta on fikseerinud ise esimesel aastakümnel!

R. Stockeby.

Noorkotkad.

*Noorkotkad lendavad kõik ühes suunas,
Neid õilis eesmärk kõikjal ühendab,
Noorkotkad tegutsevad ühel meelel,
End iga üksik teisel pühendab.*

*Noorkotkad astuvad kõik julgel sammul,
Neid kindel tahe juhiv igal pool;
Et ausus, tõde, õigus pääseks valla,
On nende ülesanne, nende hool.*

*Noorkotkad, isamaa võib uhke olla,
Et teie peres võrsub tugev lend,
Kel hinges loitmas armastuse tuli,
Kes kohtab inimesi nagu vend.*

M. A.

*Noorkotkad, puhtad sõnas, teos ja mõttes
Te olge alati; siis teie vaim
On võimas võitlemiseks, kõrgeks lennuks,
Kui vaba kotkas — teie nimekaim.*

*Noorkotkad, Kalevlaste traditsioonid
Ka teile olgu pühad alati,
Te Kalevlaste vaimu kandjajaks saage,
Te töö ei äpardu siis kunagi.*

10 aastat Kalevi maleva järeltulija ridades

Ei olnud nende ridade kirjutajale, nagu paljudele teistelegi, antud tegelikult võtta osa vabadussõjast. Tuhandete kilomeetrite taha kandusid vaid tol ajal arenemata raadio teel mitmekordselt edasiantud vigased ja katkendlikud teated kangelaslikust heitlusest.

Kodumaale saabunud, kuulasin sügava aukartusega, kuidas oli võideldud, raskusi võidetud; kuidas ka kurvimaail silmapilkudel, sõprade ja kaaslaste kaotamise puhul, oli suudetud meeoleolu tõstmiseks laulda. Ka sõjakunstis seni täitsa vilumatud, ühelt poolt harilikust sõdurieast märksa vanemad ja teiselt poolt alles noored koolipoisid — isad ja pojad — olid teinud kangelastegusid. Kuulsin, kuidas oli kogunenud kalevlaste pere, kuhu ma kuulusin, ja kõhklematult viinud oma ande altarile. Asitõendusi leidis kõikjal.

Sangarid ise olid jutustustes tagasihoidlikud. Läbielatu oli aga neile nii jäänud mälestusse, et nad aastate möödudes võisid täpselt nimetada päeva ja tunni, millal oli aset leidnud üks või teine tõsisem sündmus.

Minus tekkis nagu süütunne, et ma seda kõike pole võinud teha kaasa; oli piinlik vaadata silma sõpradele, kes vahepeal olid teinud suure töö. Hingel lasus nagu tasumata auvõlg kodumaa vastu.

Kui 1. detsembril 1924. a. pärast mässukatse likvideerimist kalevlased, vabadussõjas karastatud mehed eesotsas, jälle avaldasid valmisolekut töötada kaasa sisemise julgeoleku säilitamisel ja neile riigikaitse juhtide poolt usaldusega relvad kätte ulatati, ei saanud minagi jääda pealtvaatajaks. Nimi pandi kirja ja relv anti kätte.

Et ma varem polnud relvaga ümber käinud, tuli õppida. Ja lahkeist õpetusejagajaist polnud puudust. Varsti olid algteadmised käes ja juba sama päeva õhtul olin määratud vahikorraale. Nii sündis ka järgnevail päevil. Kogenud kaaslaste seltsis, püss õlal, sammusime ööpimeduses asutuse ees tänaval või seisime vahipostil. Siis edasi õppused, kursused jne.

Varsti sündis uuesti üleriiklikult kaitseliit, organisatsioon naiskodukaitse ja hiljem kutsuti ellu noorkotkaste ja kodutütarde üksused. Ühine kodukaitsjate pere on muutunud võimsaks organisatsiooniks.

Laskerajal on hallpead kõrvuti värviliste mütsidega õppuritega püssi kohendamas liivakotil. Juhid ja kogenud sõbrad jagavad juhatusi. Iga üksiku edu on kõigi edu. Samal ajal naispere, jättes ajutiselt kodused talitused teiste hoole, askeldab heatujuliselt toidukatelde ja laudade juures ja tunneb sisemist rahuldust, kui ta laskeharjutuste lõppedes võib pakkuda meestele vabas looduses maitsvat kehakinnitust.

Noorus pärrib vanemailt kaaslasilt kohusetunde oma kodumaa vastu ja oskuse oma kohuseid täita eeskujulikult ja truult. Ta kuulab innuga, kuidas on heidelnud ja oma kalleima varagi ohverdanud sangarid.

Kihutagu kohusetunne ja auvõlg kodumaa vastu kõiki teguvõimsaid, isamaaliselt mõtlejaid kodumaa poegi ja -tütreid astuma kodukaitsjate ridadesse. Rikastagu neid ridasid eriti tulihingelised noored.

Kasvagu ja arenegu eesti kodukaitsja ja tema hästikorraldatud ridades juubilar — kalevlaste üksmeelne pere.

R. Kuuskmaa.

Kalevi malevkonna juubelilaskevõistlus

JOONI

KALEVI MALEVKONNA TÖÖST JA TEGEVUSEST

Olgugi et Kalevi malevkond tema praegusel kujul märgib oma asutamise aega 1924. aasta 1. detsembriga, ometi leiame märkmeid selle tekkimise kohta juba 1917. aastast. Ajaloolikad, mis kõnelevad „Omakaitse“ organiseerimisest, mainivad nimelt selle asutajate seas ka spordiselts „Kalevi“ nime, kelle liikmeist moodustus esmalt kuulus „Kalevi malev“ ja hiljem — Kalevi malevkond.

„Kalevi maleva“ asutamise loos mängivad tähtsat osa: L. Tõnson, J. Naaris, B. Abrams, H. Normak, F. Annik, K. Klein ja B. Parm. Nende eestvõttel kutsuti 24. novembril 1918. aastal kokku koosolek, kus otsustati panna alus malevale. Samas formeeritakse ka kohe 15-meheline salk, keda hakkab õpetama spordiinstruktor A. Õunapuu. Detsembri lõpul sõidavad kalevlased juba rindele, tehes esimesed dessandid Tšitres ja Loksal. 2. I 1919. a. astub 127-meheline „Kalevi malev“ juba pidevalt võitlusisse, kus püsib kuna sõja lõpuni. Rahuajal pole „Kalevi malevast“ enam midagi

kuulda, kuid kalevlased elavad edasi spordiselts „Kalevis“. Tõukavad kuuli, heidavad ketast ning viskavad oda, karastades tervist ning arendades lihaseid. Mine tea, võib-olla läheb neid isamaale jälle kord vaja. Ja läkski!

1. dets. 1924. a. nõudis jälle kalevlaste väljastumist. Isamaa oli hädaohus. Mehed kuulsid kuulsa „Kalevi maleva“ vaimu kutset ning 1. detsembril kella 10 oli „Kalevi“ seltsimajas koos jälle 15-meheline salk kalevlasi. L. Tõnsoni, B. Abramsi ja J. Lepa algatusel otsustati organiseerida lööksalk. Asja algatajad läksid samal päeval Toompeale palvega, et siseminister lubaks spordiselts „Kalevi“ juure asutada kaitseliidu osa, millele taheti võtta nimeks kalevlaste traditsiooniline „Kalevi kaitsemalev“. Siseminister Th. Rõuk oll asutamisega päri, avaldades soovi ise ka astuda loodavasse malevasse. Relvade saamiseks pöörduti kohe kaitseministeeriumi poole, kust kindral J. Laidoneri ja kolonel Tõrvandi lahkkel vastutulekul lubati ka-

MALEVKONNA JUHATUS JA REVISJONIKOMISJON

Istuvad: Vasakult paremale: Juhatus liikmed adv. Rud. Kuuskmaa, malevk. pealiku abi kapten V. Arak, malevkonna pealik kapten B. Abrams, pealik A. Rebast ja mlv. Alf. Bender.

Seisavad: Vasakult paremale: revisjonikomisjoni liikmed: plk. plk. Fr. Tilga, Leo Lemnits ja M. Adamson

Malevkonna pealik kapten B. Abrams

levlasile 60 püssi ja 2 kuulipildujat. Kui delegaadid jõudsid tagasi seltsimajja, oli koos juba 52 isikut, kes soovisid astuda äsjaloodud omakaitse organisatsiooni.

1. detsembril 1924. a. kell pool 7 õhtul oli „Kalevi kaitsemalev“ formeeritud ja malevlased varustatud relvade ning laskemoonaga.

Esimeseks pealikuks määrati kapten L. Tõnson, abiks — kapten J. Lepp, 1. salga pealikuks — kapten B. Abrams ja 2. salga pealikuks — kapten J. Lepp. Malev loodud, saabus ka kohe käsk ranna- ja õhukaitse ülemalt: „Võtta valve alla: Balti jaam — 12 mehega, Sadama jaam — 5 mehega, peapostkontor — 5 mehega, kitsaroopaline peajaam — 5 mehega ja elektriyaam — 5 mehega. Valve hoida väljas kuni 2. dets. kella 7 hommikul.“

2. detsembril tuli malevasse juure 30 kooliõpilast, kellest formeeriti kolmas salk. Nii oli „Kalevi kaitsemaleval“ formeeritud juba kolm salka ja täidetud rida riigikaitse ülesandeid, kui seltskondlike organisatsioonide ja valitsuse esindajate vaheline koosolek tegi alles kaitseleidi loomise otsuse. Seega on „Kalevi kaitsemalev“, mis 17. III 1925. a. otsusega nimetati ümber „Kalevi malevkonnaks“, vanim kaitseleidi üksus kogu Eestis.

Malevkonda selle kümneaastase tegevuse kestes on juhtinud kolm pealikut:

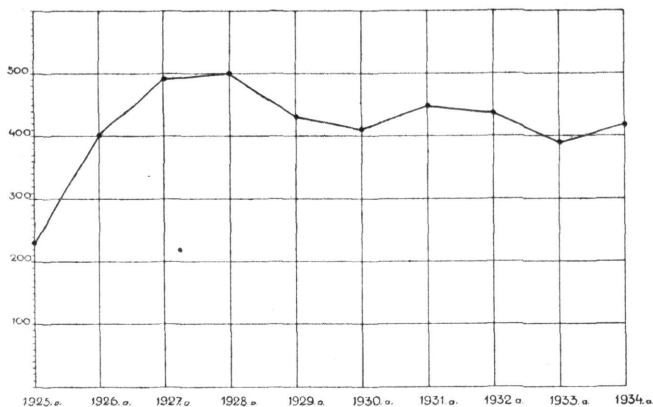
1. kapten L. Tõnson 1924. a. — 1926. a.

2. leitnant V. Pajusson 1926. a. — 1933. a. ja

3. kapten B. Abrams, kes määrati 1933. a. 1. augustil sellele kohale ja kes asub seal tänapäevani.

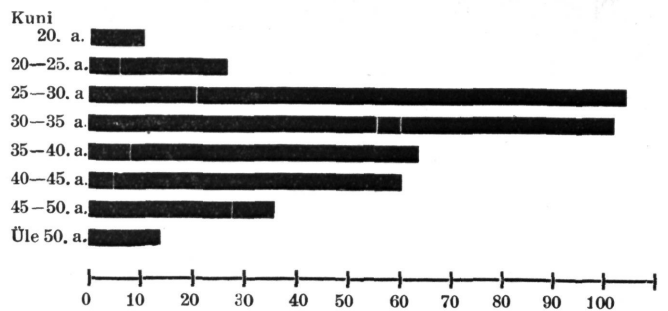
Kalevi malevkond on asunud kogu oma kestusaja spordiselts „Kalevi“ ruumides, kus tal on kasutada suur võimla, lugemistuba, klubiruumid, büroo, einelaud, relvalaad jne. Pealeselle on võimalus tarvitada ka E. S. S. „Kalevi“ avarat spordivälja. Relvad ja õppeabinõud, mis malevlasil kasutada, on saadud suuremalt jaolt riigilt, kuid pealeselle on soetatud ka oma summadega spordipüsse, täiskaliibrilisi vintpüsse ja õppearaamatuid. Spordiriistu on annud täiesti tasuta tarvitada E. S. S. „Kalevi“.

Malevkonna arvuline koosseis on muutunud aastastalt, praegu kuulub malevkonda 413 liiget ja 40 toetajat liiget.

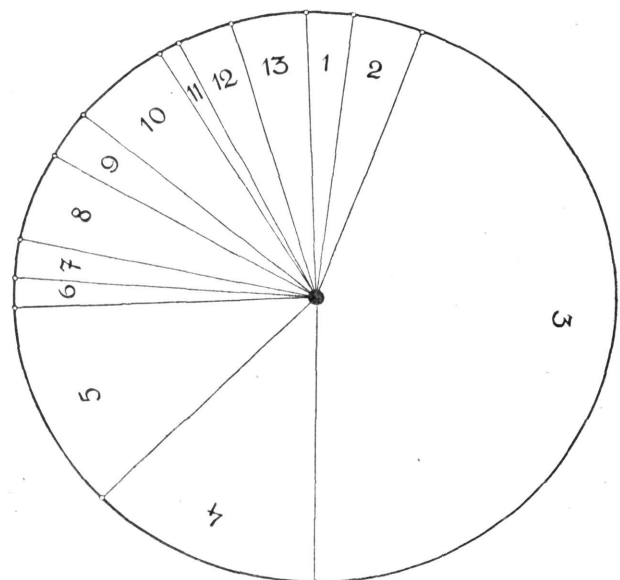
Kalevi malevkonna liigete arv 1924.—1934. a.

Vanuselt jagunevad malevlased:

Kalevi malevkonna liigete vanuseline koostis 1934. a.

Malevkonna liikmete kutselist koostist näitab alljärgnev diagramm:

1. Käsitöölisi	8. Õpilasi
2. Töölisi (vabrikutes ja ettevõtetes)	9. Majaomanikke
3. Riigiametnikke	10. Kaupmehi
4. Omavalitsuse ametnikke	11. Tööstureid
5. Eraettevõtete ametnikke	12. Vabakutselisi (ülikooli haridusega)
6. Õpetajaid	13. Mitmesugusest elukutsest
7. Üliõpilasi	

Areneva sõjaasjandusega sammu pidamiseks on malevkond oma kümneaastase tegevuse kestes korraldanud terve rea: 1) taktikalisi õppusi nii Tallinnas kui ka välispool linna, 2) laskevõistlusi ja 3) loenguid sõjaasjandusest.

Pealeselle on malevkond rohkearvulises koosseisus võtnud osa kõigist manöövrest, mis on korraldatud kaitseleidi peastaabi poolt.

Spordi alal on malevkonna tegevus olnud eriti hoo- gus. Siin on tunda lähidast sugulust spordiselts „Ka- leviga“. Eeskätt peaks küll mainima laskeasjandust. Sel alal on saavutatud rida võite, muu hulgas ka riigi- vanema rändauhind 1926. a. mais gruppide vahelises laskmises vintpüssidest. Parimaiks laskureiks on osu-

Kalevi malevkontra orkester. (Keskel orkestrijuh J. Vaks)

tunud plk. Ed. Hiiop, V. Piperal, A. Kütt, N. Mitt, H. Holmberg, K. Melts, L. Lemnits, V. Koltsin, A. Puss ja P. Kalev. 1930. a. kutsuti laskeala arendamiseks ellu laskurklubi.

Kuid ka teisi spordialasid pole harrastatud halvemate tagajärgedega. 1926. a. kaitseliidupäeval omandas Tallinna malev 33 kohta kergejõustikus, neist langes Kalevi malevkontrale 29. Jalgpallis tuli meistriks Tallinna malev 23:1, kelle 11 mängija hulgas oli 9 kalevlast. Murdmaas, jalg-, võrk- ja pesapallis omandas malevkontra kõik kohad.

1927. a. sai malevkontra suusavõistlusel 3 kohta. Malevkontrade kergejõustikuvõistlusil sai malevkontra 45 kohast 39.

Kaitseliidupäeval omandas Tallinna malev 152 punkti, millest langes 134 Kalevi malevkontrale.

1928. a. suusavõistlusel sai 15 kohast Kalevi malev-

kontra 11 kohta. Rattavõistlusel omandas malevkontra 3 kohast kaks.

Malevkontrade kergejõustikuvõistlusel omandas Kalevi malevkontra 263 punkti 453 punktist ja omandas seega rändauhinna kui parim sportlik malevkontra Tallinnas.

Parimaiks sportlasiks on olnud käsipallis E. Altsaar, A. Margevits, B. Noony, H. Lindpere, H. Leikop

Naiskodukaitse Kalevi jsk. esinaine pr. E. Kurvits

ja jalgpallis — kapten V. Piperal, B. Nelisnoi, H. Koort, B. Noony, H. Koovit, R. Kallo ja E. Altsaar.

Malevkontral on tulnud korduvalt olla esindusmeeskonnaks välisriigipeade vastuvõttudel, milleks on annud omajagu põhjust malevkontra orkester, mis on asutatud 10. III 1925. a. K. Kriisk'i, B. Abrams'i ja R. Kull'i algatusel.

Esimeseks orkestri juhiks oli A. Habermann. Praegu asub sel kohal 1933. a. saadik J. Vaks. Orkester on annud rea kontserte Tallinnas ja teistes linnades. On teinud esinemisreise isegi välismaale (Soome). Praegu esineb Kalevi malevkontra orkester ka Tallinna ringhäälingus.

1925. a. saadik tegutseb Kalevi malevkontra juures ka naiskodukaitse jaoskond „Linda“. See organisatsioon algatati pr. A. Tõrvand-Tellmanni poolt, kes oli

Naiskodukaitse Kalevi jaoskonna juhatus: vasakult paremale: pr. B. Lagus (ametita I.), pr. J. Randmets (abiesinaine), pr. E. Gutmann (laekur), pr. E. Kurvits (esinaine), pr. A. Nelsas (sekretär)

Kalevi malevkonna pealike kogu.

Alumine rida : Vasakult paremale : Juh. liige mlvk. R. Kuuskmaa, pealikud A. Rebast, H. Kuusk, H. Talvik, mlvk. pealik B. Abrams, mlvk. pealiku abi V. Arak, N. Lugenberg, E. Liivmann, E. Hiip ja J. Vaks.

Teine rida : Vasakult paremale : J. Brantmann, V. Piperal, H. Visman, H. Holmberg, E. Nesselberg, E. Köppo, J. Välja, R. Paff, G. Puu, L. Lemnits, E. Amos, juh. liige A. Bender ja dr. A. Veiss.

Kolmas rida : Vasakult paremale : V. Ehrenberg, J. Erjapea, A. Rebane, R. Tohver, J. Dampf, R. Treufeldt, F. Tilga, E. Grünberg, A. Lobjakas, O. Kangro, J. Raad ja A. Rüütel.

Ülemine rida : Vasakult paremale : M. Adamson, A. Aljas, J. Vaska, E. Karp, A. Tõnnishof, A. Hütt, A. Hoffmann, F. Veber, P. Aller ja B. Turu.

Kalevi malevkonna üksuste pealikud

Istuvad : Vasakult paremale : Orkestri pealik J. Vaks, II komp. pealik A. Rebast, malevkonna pealiku abi kapten V. Arak, malevkonna pealik kpt. B. Abrams, pataljoni pealik H. Talvik, III kompanii pealik N. Lugenberg ja sanitaarpealik dr. A. Veiss.

Teine rida : Vasakult paremale : Majanduspealik R. Tohver, käskudetäitja pealik A. Tõnnishof, relvurpealik Ed. Hiip, VI (side) komp. pealik J. Välja, õrpepealik leitnant E. Nesselberg, V komp. ja malevkonna spordipealik E. Köppo ja malevkonna sekretär ning V komp. pealiku abi Vold. Piperal.

Ülemine rida : Vasakult paremale : IV komp. pealik E. Liivmann, mlvk. adjutant H. Visman, I komp. pealik K. Huuk, gaasipealik J. Vaska, propagandapealik G. Puu ja majanduspealiku abi M. Adamson.

Kalevi malevkonna laskurklubi juhatus

Alumine rida (vasakult paremale): E. Hiip (vintpüssi grupi juhataja), L. Lemnits (klubi vanem), V. Piperal (klubi vanema esimene abi).

Ülemine rida (vasakult paremale): R. Treufeldt (püstolgrupi juhataja), A. Hütt (väikesekaliibrilise sportpüssi grupi juhataja), H. Holmberg (klubivanema abi).

ühtlasi selle esimeseks esinaiseks. 1928. aastal valiti sellele kohale proua S. Lepp. Praegu on esinaiseks pr. E. Kurvits.

Lindad on oma üheksa-aastase tegevuse kestes ol-

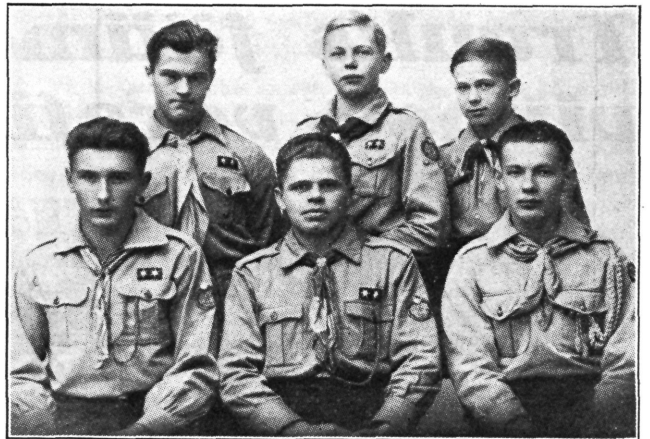
Kalevi malevkonna sanitaarpersonal koosseis. Ristiga märgitud sanitaarpealik dr. A. Veiss

nud Kalevitele suureks abiks, aidates kaasa võistlusel, manöövris, pidudel ja loteriidel. Kõik käsitööd, mis Kalevi malevkond oma loteriidel on välja loosinud, on olnud peaaegu ilma erandita Lindade valmistatud.

Kalevi malevkonna sanitaarala korraldajaks ning juhtijaks on olnud kogu malevkonna 10-aastase tegevuse kestes sanitaarpealik dr. A. Veiss. Tema korraldusel on peetud rida loenguid tervishoiu ning esimese abi teemadel suuremale auditooriumile. Sanitaarpersonaali koosseisu kuulub praegu 3 arsti, 8 velskerit, 6 sanitaari ja 10 õde.

10. I 1930. a. asutati pealik A. Rebast'i algatusel Kalevi malevkonna juure autorühm, missugune tegutses praegu II (tehnilise) kompanii juures.

1931. a. hakkas Kalevi malevkond hoolitsema noorsoo eest, et kasvatada noortest väarikaid Kalevi vaimu kandjaid järglasi. Seks kutsuti ellu kõigepealt noortekaste organisatsioon, kuhu kuulub praegu 120 poissi. Esimeseks malevkonna vanemaks oli kindral A. Tõrvand ja pealikuks A. Mändvere. Praegu on malevkonna

N. K. Kalevi malevkonna rühmade juhid ühes mlyk. pealikuks (ees keskel)

vanemaks A. Anderkopp ja pealikuks leitnant E. Nesselberg. Paar aastat hiljem asutas proua E. Kurvits ka kodutütarde organisatsiooni, olles selle asutamise ajast kuni tänapäevani seal rühmavanemaks.

Kalevi malevkonna kodutütarde rühm

TALLINNA KIVITRÜKIKODA R. TOHVER & Ko.

SUUR TARTU MAANTEE 49. TELEFON 313-07

OFSETTRÜKK
KIVITRÜKK
RAAMATUTRÜKK
RELJEEFTÖÖD

Truuks jääme isamaale viimse veretilgani!

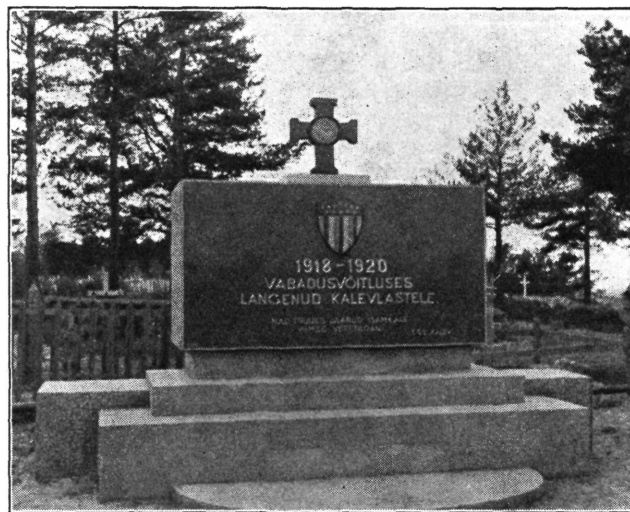
Mälestusi kalevlaste võitluspäevilt

Aastad mööduvad ja kaovad ühes paljude mälestustega. Kuid siiski on olemas üksikuid mälestusi ja momente elust, mis nii pea ei unune. Sääraseid oleme elanud läbi vabadussõjas.

Ei saanud eelmisest Herkovo ja Sagorje lahingust veel õieti välja puhata, kui saime käsu pealik A. Õunapuult luureleminekuks. Lahkusime 2. apr. hommikul Herkovost Õunapuu juhatusel kahekümnenelja-mehelises salgast; Ludvig, Parm, Lepisto, Rebast, Arnold ja Herbert, Hallikas, Hõbemägi, Saks, Lobjakas, Tupits ja teised. Oli juttu Beresnjudi külla minekust, aga täpsemalt midagi ei teatud. Olime juba tüki maad käinud ära, kui jõudsimme ühe küla lähedusse. See oli väike Beresnjud ja luure tegi kindlaks, et küla oli vaenlastest tühi. Pealikul oli kavatsus minna edasi Suure Beresnjudi peale, kus asus vaenlane. Ta eraldas salgast kaheksa meest: Parm, Ludvig, Rebast, Arnold ja Herbert, Kikhöfer, Hirt, Hutberg ja Rundstük, saatis need kahel reel ette, käsuga: punaste seljataha sõita ja ära lõigata nende taganemistee S. Beresnjudi külast. Meie kaheksameheline salk sõitis orgu mööda kaugelt ringi suure tee peale välja. Jõudnud võsastikku, mis kasvas S. Beresnjudi küla lähedal, tõmbasime varjule oma küüthobused, ise asusime selle servale, kust ka juba oli näha, et punased taganevad külast. Nad jäid külast taganedes paarikümne sammu kaugusele ahelikku, selgadega meie poole. Saatsime kohe ühe küüdimehi V. Beresnjudi pealikule teatama, et punased külast lahkusid ja meie nende edaspidise taganemise tee lõikasime ära. Seadsime automaadid laskevalmis ja hakkasime punaseile hiilima lähemale. Olles jõudnud vaenlasele 50—60 sammu lähedusse, tõusis Parm püsti ja hõikas punaseile, kutsudes neid meie poole üle. Paljud vaatasid hõike peale üle õla tagasi ja nähtavasti ei teadnud, mida teha. Selle asemel, et meie poole üle tulla, tõusid mehed ahelikust üles ja hakkasid vasakule pagema. Avasime tule. Automaadid peksid nende aheliku lühikese ajaga segamini. Oli kuulda punaste komandöri käske ja haavatute õiged. Olime sel moel lasknud juba minutit kümme, kui kuulsime seljatagant võsastikust hääli ja kuulipilduja „Maksim“ töötamist, mis meid kuulirahega üle külvas. Mis nüüd teha? Vaenlane ees ja vaenlane taga. Jättsime laskmise ja asusime võsastiku juure ühte auku, kus vaenlase kuulid meid ei tabanud. Ludvig oli vahepeal küüthobusega pääsnud minema, kus peal oli ka kast automaadi padrunitega. Nii tuli meil olla kokkuhoidlik oma padrunite tagavaraga, mis olid minu ja Kikhöferi kassetis.

Parm lahkus meie juurest, et pealik Õunapuu külas informeerida. Nüüd olime kuuekesi augus koos, kus tuli hästi vaenlast silmas pidada, et ei tekiks uusi üllatusi. Mäletan hästi, kuidas otsustasime kõige halvemal korral elusalt endid mitte nende kätte anda ja seks pidi meid aitama Hirt'i vöö vahel olev granaat. Kuulsime meie ees võsastiku vahel käskest vene keeles, millest saime aru, et punaväelased ei taha meile peale tungida, kuid et komissarid ähvardavad. Oli ka näha, et meie mehed olid küla vahel ja lasksid. Tormasime august välja, et vaenlase ahelikust läbi minna ja oma meestega ühineda. Avasime automaaditule vaenlase pihta ja kuulsime ka kohe punaste õiged ja hüüdmisi sanitaari järgi. Olime löönud nad põgenema. Eemalt oli näha pealik Õunapuu kõrge karvase mütsiga tulemas meie poole. Tahtsime joosta talle vastu, aga korraga oli ta kadunud. Vaenlase kuul oli teda surmavalt tabanud! Põgenevat vaenlast taga ajades samal kõrgustikul, kus langes pealik Õunapuu, langesid mehiselt minu kaaslased, üksteise järele kukkudes ja värvides oma verega punaseks Setumaa valge lume! Kuna ma saatuse tahtel kuuest mehest olin üksinda ellu jäänud, siis võtsin oma langenud kaaslaselt automaadi, kassetikoti ja hakkasin liikuma küla poole, püss laskevalmis käes ja kassetikotid rihmadega kaenlas.

Jõudnud mäenõlvakule, korraga nagu maa seest kasvasid välja hallide mütsidega mehed (punaväelased), püssid tääkidega käes. Külma jüdin käis üle keha

Vabadussõjas langenud kalevlaste mälestussammas

ja arvasin, et ka minu viimne tunnike on tulnud. Kui nii see polnud. Mehed nähtavasti ei teadnud, et olin üksinda, sest nad roomasid minu poole ja ütlesid, et tulevad meie poole üle. Võtsin ära neilt püssid ja andsin need ühe punaväelase kätte. Seades nad hanereas enese ette, ise nende järel, püss laskevalmis käes, sammusime küla poole. Küläs kohtasin Parmu, kes vangid paigutas ühte majja. Neid oli viis punaväelast ja kaks ohvitseri, ja nad seletasid, et küläs olnud 3 roodu punaseid.

Kui pealik Õunapuu oli külla tormanud kuuteistkümne mehega, oli ta kohe läinud kõrgustikule, kus ka vaenlase kuul teda tabas. Et külla kord juba oli meie käes ja kalli verrega võetud, siis ei tahtnud me seda kergesti ära anda. Eriti ei tahtnud ega suutnud me seda teha sellepärast, et siis oleksime pidanud maha jätma oma langenud. Nii olime küläs vaenlase kuulipilduja „Maksimi“ ja püssitule all. Teades, et meil oli tegemist 3 rooduga, saadeti abipalve Kalevi staapi, kel ka juba meie raskused olid teada. Üle legendiku tõttas meile appi terve rood pealik Kasuka juhatusel. Mäletan, kuidas Tammeri tüse kogu, kuulipilduja „Lewis“ seljas, tõttas sügavast lumest pikkadel sammudel, nii et Eving jäi oma kassetikottidega tüki maad temast maha. Vaenlane võttis nad ägeda kuulipildujatule alla. Rood jõudis pärale, kuid pealik Kasuk sai haavata ja suri hiljem. Küla vahel sai haavata Parm, kuulipilduja pealt Allikas ja Lepisto. Pealik Vokk'iga eesotsas läksid meie mehed kõrgendikule, kus teadsime aukudes peidus olevat punaseid. Ludvigul oli granaat käes viskevalmis. Oli kuulda granaadi lõhkemist, rida püssipauke — pealik Vokk ja Ludvig kukkusid. Surmavalt tabas vaenlase kuul ka neid vapraid kalevlasi. Otsus-

tasime omavahel, sest pealikud olid meil langenud, punased aukudes teha kahjutuks.

Väike ahelik ühe automaatpüssiga tõusis kõrgendikule, et seda ülesannet täita. Siin nägime kaht punaväelast, kes meie lähenemisel tõstsid käed üles. Käskides punaseid enesele järgneda tõmbus ahelik samm-sammult külla tagasi. Punaseilt sõjariistade äravõtmise juures oli eriti tegev Lobjakas, kes ka laskevalmis automaatpüssiga nad tõi ära. Oli selge, et olime tabanud õiged mehed, kes olid välja lasknud oma viimased padrunid meie meeste pihta ja pidid hädaga nüüd andma alla. Meie mehed olid vangidele väga vihased, eriti aga sellest momendist, kui kandsime külla langenud kalevlaste laibad. Neis kahes punaväelases nägime oma meeste tapjaid. Ei suutnud uskuda oma pealiku Õunapuu surma, aga kui teda ühes teiste kalevlastega nägime reel lamavat, võisime ainult tõendada kurba fakti. Nüüd jõudis ka pealik Liivmann S. Beresnjudi, ta oli määratud uueks operatsiooni juhiks. Külla jäi valvepost ja meie, luuremehed, läksime minema. Eel- luure kaheksast mehest olin ainuke, kes tuli Herkovosse tagasi. Maja, kus veel hommikul teistega einetasin, oli nüüd õudne ja tühi, ainult langenud kaaslaste kaks automaati, mis lahinguväljalt tõin ära, olid nüüd vaikivad, külmad seltsilised.

Lahing, mida meie väike salk kolmerooduise vaenlase vastu alustas, lõppes sõjas võiduga, kuid meie suurte kaotustega! Võitsime küll suure küla, kuid kaotasime sealjuures haavatuina neli meest ja surnuina 3 pealikut ja kümnekond parimaid mehi, kes jäid truuks isamaale viimse veretilgani!

A. Rebast.

„KAITSE KODU!“ SELGITAS VEEL TEISE JÄLJETULT KADUNUD ÕPPUR- SÕDURI SAATUSE TA VENNALE

„Kaitse Kodu!“ 31. mai k. a. numbris ilmus kirjutus „Tartu kooliõpilaste pataljoni 15-a. mälestuspäeva puhul“, milles muu seas oli kirjeldatud pikemalt junioreidele õnnetut lahingut šepetsi küla juures ja nimetatud mõningaid vangilangenud juniore.

Üks viimaseist oli ka 4. kompanii 3. rühma õppur-sõdur Boris Oja, kes lahingu puhuks määrati ajutiselt padrunite järeletoojaks kergekuulipildujaile. Selle juures sai aga Oja mõlemast jalast haavata, langes vangi punaste kätte ja evakueeritud ühel vankril üliõpilassõdur Rich. Meistriga Ostrovi. Siit peale kadusid Ojast igasugused jäljed, samuti on seni puudunud igasugused teated ta edaspidisest saatusest. Ametli-

kult loeti jun. Oja vangilanguks ja järelepärimised pole annud mingisuguseid tulemusi.

Juhuslikult sattus ülalnimetatud „Kaitse Kodu!“ number kadunud junior Boris Oja venna hr. V. Oja kätte, kes oli sama pataljoni ja sama kompanii junior ja koos vennaga tegi kaasa tolle õnnetu sõjakäigu šepetsi alla. Hr. V. Oja pöördus lähemate andmete saamiseks meie ajakirja toimetuse poole, kellelt sai vastavad andmed, mis võimaldavad tal selgitada jäljetult kadunud venna Borisi saatuse.

Seega on „Kaitse Kodu!“ lühikese aja kestes võimaldanud selgitada juba teise jäljetult kadunud juniori saatuse ta vennale (esimene oli stud.-junior R. Meister; vt. ka „K. K.“ nr. 14 — k. a.).

KALEVLASE

KUSTASKI ARUSTE

10

aastat.

Silmad veel unesegaselt vidukil ja kehas äsjase sooja voodi mõnusus sammus Kustas Aruste linna poole. Oli veel varahommik. Kolinal veeresid mööda munakive piimameeste vankrid. Aovalguseni oli veel tükk aega. Karges õhus selgines Kustase unine pea ja uni kadus silmist. Ta kiirustas samme, et jõuda rutemini töösse. Kustas oli pottsepp. Oli oma eluaja jooksul ehitanud palju ahje ja pliite. Töö tegi ta hea ja kauni ning tööd oli tal alati. Nüüdki rassis ta varahommikust hilisõhtuni, et saada jõuluks ärimehe Luhaste uue maja ahjud ja lõõrid valmis. Pealegi oli ootamas uus töö, millest jatkaks kevadeni.

Jõudnud oma tökohale, neljakordsesse uude majja, mis asetses südalinna käidavaimas tänavas, vahetas Kustas riided. Ta sidus ette suure savise põlle ja hakkas laduma ahju alusmüüri. Sell, Kohlapi Ets, polnud veel tulnud. Harilikult tuli ta alati Kustasest hiljem ja läks õhtule varem. Sageli puudus paar esimest päeva nädalas, kui tal oli olnud laupäeval järjekordne jooming, mis alati lõppes keskmise kakelusega. Oli üldse kuraasikas mees, kuid oma tööd tegi hästi. Seepärast Kustaski pidas tast lugu ja andis alati temale tööd.

Kustasel oli juba peaaegu pool ahju valmis, kui Ets tuli — silmad paistetanud unetust ööst ja jalad üsna nõrgad. Kustunud pabeross suunurgas, sonimüts kuklas, riided määrdunud ja kortsus, tuli ta kolinal trepist üles.

„Jõudu kah, meister!“ viskas ta hooletult.

„Tarvis neh,“ venitas Kustas ja pühkis savised käed põllesse. „Kust lillepidult sa siis nüüd tule? Näe, lipsugi oled unustanud kaela sidumata. Olid ikka alati noobel noorhärja ja peenike antvärk. Nüüd tule nagu mõni sõjapõgeneja.“

„Eehh, oli niisama üks suurem võtmine ja nõupidamine,“ vastas Ets. „Sai klaaritud põhjalikult seda praegust olukorda.“

„Mis olukorda?“ huvitus Kustas.

„No seda meiesuguste elu ja tulevikku. Oli ka paar targemat meest, kes laialt maailmas käinud ja näinud. Rääkisid teised, kuidas mujal maailmas elatakse ja ollakse.“

„No, hakka aga nüüd töösse,“ sundis Kustas, „päev juba pooles lõunas.. Tambi kastitais savi pehmeks, küll siis pea läheb selgeks. Ma ise vorbin seda ahjukülge edasi. Laseksin sindki teha, aga teed ahjukese viimaks kõvera nagu jõuluvorsti ja rikud selle sehvti puha ära.“

Laisalt venitas Ets tööriided selga. Sikutas kandami savi alumiselt korralt üles ja hakkas seda nuiaga tümmutama, et maja seinad värisesid.

Kustasel aga ei edenenud enam töö. Etsi jutt kibe-

les peas. „Mine tea kurjavaimu,“ aruteli endamisi, „on küll teine igavene lakard ja logamus, aga kuraasi tal on. Võib olla tõesti, et sai mõne targema mehega kokku. Ehk rääkisid ka, kuidas tööhindu saaks veidi kergitada. Igasugused vusserid teevad töö poolmuidu valmis, mõistlikust hinnast pole juttugi.“

„Teeme piipu kah,“ arvas Kustas, kui oli tehtud tükk aega vaikides tööd. „Võiks võileivagi ära süüa. Keskkohat läinudki päris lagedaks.“

Istuti savikasti servale. Kustas harutas kaasavõetud toidu paberist välja ja hakkas sööma. Ets imes paberossi ja vahtis vaikides enda ette.

Istuti savikasti servale...

„Kas oli siis palju pottseppi seal ka koos?“ küsis Kustas, kel ei tahtnud peast minna Etsi endine jutt.

„Mis pottseppi,“ imestus Ets.

„No seal nõupidamisel ikka.“

„Ah nii, seal jah,“ venitas Ets. „Ei neid seal just ei olnud, aga seal oli teissuguseid mehi laialt.“

„Mis nõu ja tulevikuplaane sa seal siis pidasid? Ma mõtlesin ikka, et harutasite seda tööhindade värki.“

„Mitte just seda, aga seal sai tehtud veel paremaid plaane,“ ütles Ets ja nihkus Kustasele lähemale. Vaikis viivu ja algas järsku:

„Kuule, Kustas. Me oleme nüüd kahekesi rühmanud neid ahje ja lööre teha juba mitu aastat. Mis me sellest oleme saanud? Vaevalt süüa ja harva ka liitri viina. Vaata aga neid, kelledele me neid ahje ja kaminaid oleme teinud. Neil on kõike küllalt. Sel ajal, kui sul juba pool päevatööd tehtud ja närid oma kuivanud leiba siin savikasti serval, tõusevad need härrad alles magamast. Teenijad ees ja taga. Oma autod ja armukesed. Sina aga laksuta jala käia, kas tulgu või pussnuge taevast alla. Ja kui ta sulle siis su orjamine eest raha maksab, ei lase ta sind oma kõögist kaugemale, või pistab sulle need pennid eeskojas pihku. Sina oled tema silmis ikka ainult üks vilets poriorikas, kellele pole elus mingit mugavust vaja ja kes on loodud selleks, et tuhvida surmani savi ja ehitada temale uhkeid kaminaid, mille ees siis härra soendab oma külge kui laisk koer. Miks ei või ka sina seda teha? Miks pead sina alati rühkima, et hinge sees hoida? Öhtul sa lähed koju ja viskad oma tööst tapetud kere sängi, kus siis kirbud ja lutikad peavad pidusööki su kuivetanud korpuse kallal. Samal ajal vähkreb see saks udusulgedel ja hädalatab, et tal ei tule und. Ähh, hinge teeb kohe täis, kui seda kõike mõtelda,“ lõi Ets käega ja vaikis.

„Jaah, eks see ilmaelu ole ikka päris keeruline,“ kohmas Kustas ja toppis piipu. „Aga ma arvan, Ets, et sa pole vist praegugi veel päris kaine. Eks see viinaaur vemmelda praegu sul veel põõningul. Ega sa muidu ei ajaks nii segast juttu.“

„Ons see siis vale, mis ma rääkisin,“ protesteeris Ets, „või oled sa nii loll, et sa ei tea veel sääras-test asjadest?“

„Ei tea! Kust siis sina võtsid selle tarkuse nii üle öö? Kas olid ka kuskil kamina ees külge soojenda-mas ja lahmisid unepuuduse vastu võtta viina, et pead nüüd tagantjärele müitingut? Eks olnud härra edasi. Miks sa tulid siia kui vigane vares, teine külg ees? Siia poriorikat mängima ja savi torikima.“

Ets vaikis tuseselt ja tonkis saapaninaga pool-külmanud savitükki. Kustas jätkas:

„Ma ei näe praegu esimest korda, kui inimene läheb lolliks. Olen näinud sääraseid jeekimeid vare-malki. Igaüks on neist olnud omamoodi tobe. Kõi-gil neil on tulnud järsku vaim peale, ühel ühtmoodi, teisel teistmoodi. Et see nüüd just sinuga pidi juh-tuma, selles pole ka midagi imelikku. Ega õnnetus käi alati mööda kive ja kände, vahest kargab ta ka pott-sepale rindu kinni.“

„Ah, siis mina olen loll,“ ägestus Ets, „tola sinu meelest, kui julgen korragi elus rääkida tött.“

„Ei, mitte nüüd seda,“ rahustas teda Kustas, „seda ma pole just mõtelnud. Aga ma ütlen seda seepärast, et see võib veel juhtuda, kui õigel ajal abi ei saa. Ma olen ju kaunis vana. Mind on keedetud mitmes vees ja mitme keetja poolt. Eks ma ka midagi tea.“

Kustas läitis vahepeal kustunud piibu ja jätkas pikkamööda:

„Tean, Ets, sa oled noor ja tuline. Va kärkekat võtad ka juba mehe moodi ja kaklemise kuraasi sul on. Ka mina olin omal ajal noor. Terve valla peal ei olnud ühtki, kes mulle oleks vastu saanud. Ei tantsus ega löömingus. Tuiskasin ka sinu moodi. Kuid siis olid teised ajad. Vaat', siis oli niisugu-seid kangeid saksu kõik kohad täis nagu sa siin varem rääkisid. Kas sa arvad, et mul ei karanud sapp üle, kui nägin, kuidas nemad elasid ja kuidas meie. Mina pidin savi tampima, et ma seda nagu olin, ne-

mad loosklesid ringi ega teadnud, mida pakkuda oma hellitatud kerele. Kui väga igavaks läks, siis tehti söda. Võeti mind ka ja pisteti vateeritud püksid jalga, millel täid olid sees vist juba enne mind. Saadeti kaugele umbkeelsete venelaste hulka, võitlema jumala, keisri ja isamaa eest. Jumalat tundsin juba vallakoo-list peale. Tuttavaks saime siis, kui seisin ta kuju ees põlvili herved põlvede all. See oli karistuseks selle eest, et ei teadnud keisri õetütre mehe vennanaise nime ega sünnipäeva. Keisrist teadsin seda, et tal oli pu-nane habe ja ta nime suhuvõtmisel pidid värisema au-kartusest ja hirmust. Isamaast ei teadnud ma midagi. Teadsin, et maailmas on vaid üks maa, kõikvõimas lahu-tamatu Venemaa. Sõtta minnes samasuguste tolade vastu nagu ma olin ise aeti meid enne vihaseks või joodeti täis. Vedelesin aastaid maoli mööda kraave ja tapsin mitmesugusest rahvusest vastaseid, nagu olek-sid need minule ei tea kui suured verivaenlased.

Tüdimus tuli peale. Vaat' siis hakkasime räma-ma, et mis kuradi pärast me ikka sõdime, kui suurteil härradel iga päev puha lust ja lillepidu. Tahtsime ise ka nende asemel olla. Tapsime need maha. Läksime siis oma täitanud vammuseis nende uhketesse lossidesse ja lagastasime, mis jõudsime. Sõime toite, mille ni-megi me igakord ei teadnud, ja mis kernesses ei mah-tunud, selle loopisime maha või põletasime. Valitsema panime need kangemad lõuamehed, kes olid meile vare-malt neid peenikesi plaane ette laulnud. Vaat' siis alles hing liistui peale tõmmati. Samblaid sõime näljaga. Kere võttis lahti, aga hinge pidas sees. Aga meie kuldsed juhid, kes oskasid meid hässitada tapma, oska-sid nüüd ise ka elada niisama hästi nagu need, keda tapsime. Hullemad olid nad aga kõik kui vanad. Vä-hemalt nad teadsid meie mõtteid ja tõekspidamisi ja nende eest löödi juba inimene surnuks.“

Kustas peatus hetkeks, jõi ämbrist sõõmu vett ja jätkas:

„Viimaks sain koju. Vaat' siis sai selgeks, mis tähendab isamaa, kui tulid koju ja Mari võttis ahjust värskest küpsenud leibu välja. Kui murdis leivanurga küljest tüki ja andis mulle, usu, Ets, kuum juga käis üle turja. Justkui ei julgenud kohe sööma hakata, et tõmbab viimaks hinge kõõksti kinni.

Siis hakkas aga uus plevna. Hakkasid kõik need näljased siia kippuma. Tuli teisi igast kandist. No, mis ma aga sellest sulle enam räägin, seda sa tead juba isegi, kuidas see lõppes. Võtsid ju isegi sellest madinast osa.

Nüüd aga on sul juba isu täis sellest, et saad in-mese moodi elada. Juba hakkad jälle vahtima viltu oma kaaskodaniku peale. Ära laaberda ringi ega joo raha maha. Ehita endale ka majahütt ja tee või kaks kami-nat igasse tuppa. Pottsepatööd sa ju tunned. Soo-jenda siis ennast igast küljest, ja kui sul kirbud ja lutikad on voodis, siis võta naine, kes sind koristab. Ära aga vahi ainult võõrast vara ja võõra elu.“

Ets põrnitses omaette ja näis nagu midagi mõtle-vat. Siis ütles ta järsku:

„Nojaa, sul on hea rääkida. Sa ju meister ja saad suurema osa tööhinnast endale. Mis sul viga ehi-tada maju ja laiutada. Mis aga saan mina? Sandi-pennid. Kus on nüüd siin õigus ja kord?“

„No kurat, sa hakkad juba südant täitma,“ käratas Kustas. „Kas tahad palka juure või? Kui tarvis, küsi, aga ära laula mulle siin oma õigusest ja korrast. Näen, et sul on tööisu kadunud ja vahid juba metsa poole. Jookse jah õige oma sarved maha, küll siis savi saab armsaks. Küll siis töö jälle maitseb, kui kuskil natuke pigistada saad.“

Kustas tõusis ja asus pooliku ahju kallale. Ets läks trepist alla, müts kuklas, käed küünarnukkideni pükste taskus. Ta ei lausunud sõnagi.

Kaua vaatas Kustas talle järele. Nagu kahju oli. Olid nad ju saanud teataval määral sõpradeks ja nüüd tundis Kustas nagu midagi külma ja rasket vajuvat südamele.

*

Möödus paar päeva. Kustas nokitses üksinda tööd teha ja oli tusane. Sageli tabas ta end mõtiskelemas, ahjupott pihus. Mõtles Etsist. Kahju oli temast. Säärastel kordadel pomises tihti endale habemesse: „Pidi ta, pagan, siis nüüd kõige kibedamal tööajal jalga laskma? Oleks ikka katsunud veel kuidagi tal meelt pöörda. Aga mine võta nüüd veel teda kinni.“ Uut selli ka ei võtnud, rabeles üksi mis jõudis.

Ühel hommikul tööle minnes kuulis Kustas linna poolt üksikuid pauke ja harva sekka kuulipilduja raginat. Tänavad olid imelikult tühjad ja jaamas, kus alati manööverdasiid suitsevad vedurid, valitses raske vaikus.

„Imelik,“ mõtles Kustas, „mis pagana manööver see nüüd peaks olema? Pole kuulnud, et nüüd mingeid sõjaväe õppusi oleks. Asi nagu natuke kahtlasevõitu.“

Jõudnud raudtee ülesõidu-kohani, nägi Kustas üht ohvitseri vormis meest lamavat maas. Käed laiali, nägu taeva poole, just nagu surnu. Kustas läks ligemale. Lai vereoja valgus maaslamava külje alt. Nüüd sähvas Kustasel kiiresti läbi pea mõte: „Vist on mäss!“ Oli ta ju revolutsioone näinud ja praegu nähtu oli nii väga tuttav varemnähtuile. Eemal märkas ta varajas valguses jooksvaid inimkogusid ja paugutamine tuli ligemale.

Esimene mõte Kustasel oli kohe minna oma vana sõjasõbra Tihase Mardi poole, kes elas Kalda tänaval. Lootis sealt teada saada tõtt, sest Mart teenis öövahina kesklinna ettevõttes. Kasutades kõrvalisi tänavaid hiilis ta sihile lähemale, savine põll puntras kaenas. Marti ei olnud aga kodus. „Juba tüki aja eest läks välja,“ ütles Mardi naine, kes ukse oli avanud alles poole-tunnilise kolistamise peale. „Mina ka ei tea, kuhu ta nii suure valuga virutas. Ütles ainult, et olevat kole kiire,“ jätkas naine ja piidles altkulmu Kustase poole.

„Pagana kahju,“ arvas Kustas, „mina ju ta vana sõjasõber. Oleksin kuulnud, mis raginat seal väljas tehakse.“

Nüüd muutus naine lahkemaks, tõmbas Kustase varukatpidi ligemale ja sosistas: „Ta läks „Kalevisse“. Pidi seal kokku saama teiste sõpradega ja siis minema mässu maha suruma.“

„Ah siis ikka mäss?“ ehmus Kustas, „kes siis nüüd jälle?“

„Eks ikka kommunistid või mis nad on. Tahavad võimu enda kätte saada.“

Kustasel meenusid välkkiiresti maailmasõjaaegsed viletsused. Viha, nagu paisuv laviin, lämmatas hingamist. Viskas savise põlle Mardi kõõgi nurka, ja enne kui naine sai midagi ütelda, oli ta kadunud. Kuuldus vaid hooivärava kolksatus ja kaugenevate sammude kaja.

*

„Kalevi“ seltsimaja ühes kõrvalises toas leidis Kustas Mardi ja hulga teisi vanu sõpru. Aruteldi, mida teha. Relvi ei olnud ja palja käega väljaminek oli mõtetu. Siis saadi aga astuda ühendusse kaitsevõime juhtidega, kes lubasid saata relvi ja laskemoona. Kulul veel palju tunde, kui Kustas sai täägiga püssi, samasuguse nagu ta oli vedanud taga kogu maailmasõja aja. Lahingut lüüa ta küll ei saanud, sest juba varem oli mässajaist jagu saanud, aga õöseks ta koju ei läinud, vaid läks valvepostile kitsarööplise raudtee

jaama. Nii möödus palju päevi ja öid, kus Kustas töö lõppedes läks temale määratud vahiposti ja hommikul sealt töösse. Ta näris savikasti serval oma leiba, jõi ämbrist vett peale ja ladus temale omase kannatlikkusega ahjupotte paigale. Etsist ei kuulnud ta enam midagi.

*

Ajajooksul rahunes olukord. Jäid ära öised valvamised ja elu nihkus endistesse roobastesse. „Kalevisse“ jäi aga Kustas edasi, tõi veel sõprugi sinna juure. Käisid seltsis õppusi tegemas ja laskeharjutusel. Kustas, kui vana rindemees, lõi laskeosavusega mõnegi noore mehe üle ja ta lauale tekkis mõnigi hõbedane topsik laskevõistluste auhinnana. Ants, Kustase perekonna noorim võsu, tagus neist küll mõne mõlki, aga mälestus jäi ikkagi püsima. Öhtuti tööst koju minnes mõtles Kustas sageli möödunud sündmustele, sageli ka Etsile.

*

Nüüd on möödunud sellest kümme aastat. Kustase juustesse ja habemesse on tekkinud palju hõbedasi niite ja ta isegi on jäänud rohkem kühmu. Oma ametit ja kohustusi pole ta unustanud. Ka Marie viis ta naiskodukaitse liikmete perre ja pühapäeviti on ta tihti väljas kogu oma perega. Poeg Ants on tubli noorkotkas ja ilusaimateks silmapilkudeks vanapaari elus on, kui lapsed tulevad oma askeldusilt õhinaga jutustama tehtud tegudest. Malevkonna aastapäeval kinnitati Kustase rinda hõbedane kotkas ja tütar Mall, kolase tutiga kodutütre müts peas, tõi isale kimbu lihtsaid lilli. Ka sel silmapilgul ei saanud ta hoiduda mõtle-

Tütar Mall tõi isale kimbu lihtsaid lilli...

mast Etsile ja enesesüüdistuse tusk lõi südamesse: „Oleksin ma tol korral ikka kuidagi katsunud ta meelt pöörda ja selgeks teha ta teo mõttetuse, siis võiks temagi istuda meie seltsis ja olla rõõmus.“

Heikki.

PARALLEELE LÄTI JA EESTI AJALOOST

LÄTI VABARIIGI 16. AASTAPÄEVAKS

Elades lähestikku, nagu kahe naabertalu omanikud, lätlased ja eestlased on olnud ajalooliselt tihedasti seotud ühise saatusega.

Muistne iseseisvusaeg möödus mõlemal omapärase arenemise tähe all, kuid sealgi võis leida ühiseid jooni, mis on mõjutatud välispoolt (Skandinaaviast). Juba muiste olid mõlemad rahvad mõrsjaks, keda tõmbamise teel tahtis kosida üks või teine „tugevam pool“. Lätlased oma kodumaa parema pinnasega, rahva pehmeta iseloomuga ja sügavama siseveeteega (Daugava = Düüna) olid korduvalt ihaldatavaks palaks saagi-ahneile naabreile; ka sõjakate eestlaste soine ja paene ala oma madaljõgedega oli maaks, millest sõjatormid tuiskasid üle. Kaitseks vaenlaste vastu nii lätlased kui eestlasedki ehitasid tiheda võrgu linnuseid, mille suurus ja tugevus kõneleb veel tänapäevani ehitajate asjatundlikkusest ja tööjõuhulgast.

Kirjalikud ajalooallikad lätlasil ja eestlasil on pärit võrdlemisi hilisest ajast. Seal kuuleme ajaloolise aja algusest, sakslaste tungist itta, mille tulemuseks oli liivlaste, lätlaste, seelide ja semgallide alistamine võõrale võimule ja kristianiseerimine. Murti sakslaste poolt ka eestlaste vastupanu. Küll püüdsid lätlased koos liivlaste ja kurelastega paaril korral raputada maha endalt saksa iket, kuid need katsed ebaõnnestusid nagu veel sagedasemad samalaadsed katsed eestlaste algatusel ja juhtimisel.

Pärast nurjunud muistset vabadusvõitlust võtsid endi kätte poliitilise elu juhtimise Lätis ja Eestis piiskopid ja ordumeister. Poliitilise suveräänsuse kaotus ei tähendanud küll veel mitte otsekohest isikliku sõltumatuse, maa ja omandiõiguse kaotust, kuid pikal orduajal (1224—1561) läksid nad siiski järkjärgult kaotsi nii Lätis kui ka Eestis.

Ühtaegu külastasid Lätit ja Eestit ikaldused ja taudid. Suurim nälja-aasta oli 1315. Talupoja vaeseksjäämine sundis abi ja toetust otsima mõisnikult. Võlgadega koormatud lätlane ja eestlane muutus sunnimaiseks, sest ta pidi tööga tasuma võlausaldajale ega tohtinud viimase juurest lahkuda enne, kui võlg oli tasatud.

16-aks sajandiks oli talupoeg kaotanud nii liikumisvabaduse kui omandiõiguse maa suhtes.

Kuigi läti ja eesti talupojad end kunagi ei tunnistanud pärisorjadeks, mõisnikud oma vastuseis poola ja rootsi kuningaile otse terroriseerisid riigivalitsejaid,

seletades, et pärisorjus olevat talupoja iseloomule kohane, külgesündinud pahe ja ilma selleta ei suutvat aadlikud eksisteerida vaenulise rahvastiku — pärismaalaste — keskel ega täita oma kohustusi riigi keskvalitsuse vastu.

Poola alt läksid maa ja talupojad (lätlased ja lõuna-eestlased) protestantliku Rootsi alla (1629), kuid olukord Lätis ja Eestis jäi üldiselt endiseks. Pärispõlv, mis oli saanud alguse orduaja lõpul, nüüd laienes ja süvenes veel enam. Alles Karl XI (17. s. lõpul) pani maksma rea talurahva kaitse seadusi.

Rootsiaegsed kaitseseadused olid maksivad lühikest aega, sest Karl XI poeg ja järeltulija Karl XII kaotas oma kauged provintsid (Liivimaa ja Eestimaa) vene tsaarile Peeter I, kes tühistas kõik eelmainitud seadused ja kinnitas mõisnike endised õigused ja eesõigused.

Äärmuseni kujunenud pärisorjuse vastu nii Lätis kui ka Eestis tõstis häält rida pastoreid, kirjanikke ja ajakirjanikke, kes ise olid Lääne-Euroopast levivate valgustusaja ideede mõju all. Edumeelsed mõisnikud 18. sajandi lõpust on kantud valgustusaja humaanseist ideedest ja teostavad uuendusi oma mõisate piirides.

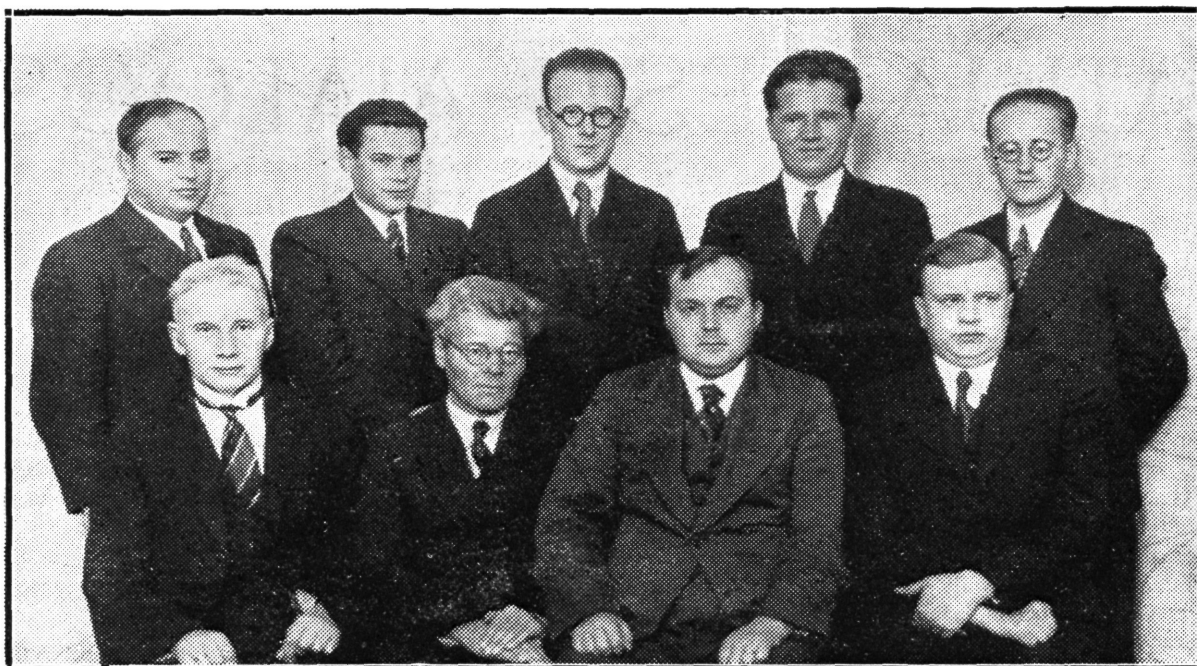
Peaaegu ühtaegu vabanesid pärisorjuse köidikuist nii lätlased kui eestlasedki (1816—1819). Läti teorjusaja raskustes mõlemad rahvad rühmasid edasi vaimuvalguse ja ainelise jõukuse suunas, olles juhitud oma aatelisist ärkamisaegseist rahvameestest.

Sünge venestuse vastu võitlesid üksmeelselt nii lätlased kui eestlasedki, võttes aktiivselt osa vene revolutsioonidest 1905. ja 1917. a. Mõlemad rahvad rajasid oma riikliku iseseisvuse ühesuguseis tingimusi: vene suure revolutsiooni keerises (1917) ja maailmasõja lõppkrampides (1918). Ühel kui ka teisel tuli elada läbi luupainajalik saksa okupatsioon, mille lõppedes võis Läti ametlikult kuulutada välja oma iseseisvuse 18. nov. 1918. a., kuna Eesti oli teinud seda juba 24. veebruaril 1918. a.

Ehkki lätlased ja eestlased sajandite kestes on kannatanud õiguslikult ja majanduslikult raske, võõraste peremeeste vägivalla all, siiski on nad oma isade maast hoidnud kinni kramplikult, seda oma palgehigiga niisutanud ja oma verehinnaga vapralt kaitsnud lugematute vaenlaste vastu, on säilitanud oma keele, kombed ja vaimse palge. Need tõsiasiad on tunnistuseks mõlema naaberrahva visadusest, sitkusest ja elujõust; nad on parimaks pandiks lootusrikkale tulevikule.

Eesti Ajakirjanike Liit 15-aastane

4. novembril pühitses Eesti Ajakirjanike Liit oma 15. aastapäeva.

Juubelipidustustele sõitsid ajakirjanduse esindajad meie naaberriikidest Soomest, Lätist ja Poolast. Keskpäeval peeti pidulik aktus Tallinna raekojas ja õhtul koosviibimine Kosel, Ajakirjanike Puhkekodus, millest võtsid osa meie valitsuse ja kunstirahva esindajad. Juubeli-

päeval valiti seltsi auliikmeiks viis ajakirjanikku.

Piltidel: ülal — Eesti Ajakirjanike Liidu praegune juhatus. Keskel ja all — värsked auliikmed. Kesk-mises reas — kirjanik H. Raudsepp, oma-aegne „Kaitse Kodu!“ toimetaja P. Olak, „Päevalehe“ toimetaja M. Aitsam, alumises reas — J. Tomp ja kirjanik Ed. Hubel.

Równi z równymi

Poola iseseisvuse päevaks

Võrdsed võrdsetega — see on hüüdsõnaks, mis poola rahvast on tiivustanud ja kannud läbi heade ja halbade päevade välja ta riiklikule uuestisünnile. Sama sõna häälestab tänapäeva Poolat ta riiklikus iselemises, sõprussidemete loomises ja läbikäimises teiste rahvastega ning oma elu tuleviku suuna määramisel.

Võrdsed võrdsetega — neil sõnadel rajaneb ka Poola-Eesti rahvaste ja riikide vaheline koostöö ja otsingud ühise parema tuleviku poole. Poola

kuulsusrikas minevik, traditsioonide rohkus, rahvuslik iseteadvus ja ta suure rahvajahi marssal Pilsudski isik ning eeskuju on annud talle tunnustatud oleviku ja positsiooni teiste maailma määravate suurriikide kõrval. Ta kindlustab temale ka väärika ja teguderohke tuleviku.

Iseseisvuse päeva puhul õnnitlusi Poolale ja ta tublile kodukaitsele!

III poola keele kursuste avapäeval

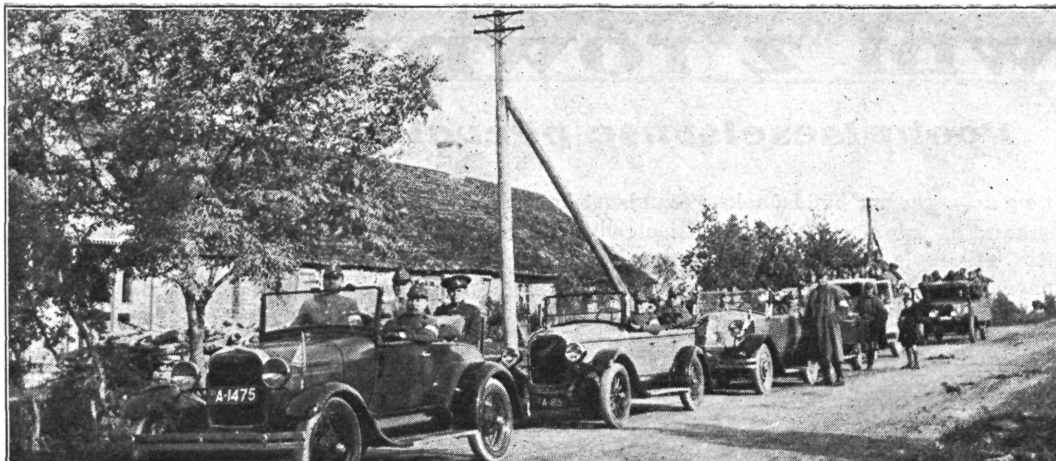
Poola keele kursused jätkavad tegevust

29. oktoobril algasid kaitseliidu peastaabi juures oma tegevust, sedakorda juba kolmandat aastat, poola keele kursused. Need kursused kutsuti ellu kahe aasta eest Poola ja Eesti kaitseliidu juhtide vahelise kokkuleppe alusel, et vastastikku võimaldada kaitseorganisatsioonide juhtival koosseisul õppida ära sõbralike maade keeli, mille kaudu kergenduks liginemine ja süveneks veel rohkem senine koostöö.

Kursuste ülemaks oli kaitseliidu peastaabi informatsiooni-jaoskonna pealik kapten A. Treufeldt. Kursustele on seni innukalt aidanud kaasa Poola kaitseväge esindaja kapten G. Radomski, kes avapäeval ka edas-

pidiseks lubas oma lahkete kaasabi ning tööle soovis edu ja õnne. Lektoreina toimivad proudad Kulczicka ja Romulus ning härra Korusiewicz. Oma oskuse taseme järgi jagunevad kursandid kolme gruppi — kaks edasijõudnute ja üks algajate grupp. Töötatakse kord nädalas à kaks töötundi. Töötundide kõrval on kavas rida literatuurõhtuid ja muid kokkutulekuid poola rahva kultuuri ja muu tegevusala tundmaõppimiseks. Mitmed kursuselased on end töösse rakendanud Poola-Eesti Sõprusühingu liikmeina. Tahaksin loota, et kursuste edukas töö jätkub ning tuleb kasuks mõlemate maade ja rahvaste läbikäimisele ja liginemisele.

—dt.

Rasketel, segastel aegadel, millal kaalul on rahva saatus ja kaduma kipuvad vaeva ja verega kättevõidetud vaimsed ja materjaalsed varad, tõuseb rahvas kui üks mees ja astub vastu oma orjastajaile.

See üksmeel, mis juba vanal ajal aitas tõrjuda tagasi vaenlast, on ka meie päevil vabadust ihkavale rahvale aidanud kindlustada võidu.

Kaks korda on eesti rahvas olnud sunnitud endakaitseks haarama relva, s. o. 1918. ja 1924. a.

Veriseil raskeil päevil sündis meie vabatahtlik kaitseorganisatsioon, kui rahva tahte väljendaja.

Neil veriseil päevil astusite kokku teie, kalevlased, et tiivustatud armastusest kodumaa vastu ja tahtest olla vaba rahva pojad astuda vastu vaenlasele, et kaitsta oma rahva ja riigi noort vabadust, et ennem surra vaba rahva vabade poegadena kui alistuda orjastajaile. See, teie õilis tegu, on kannud vilja, milleks on tänapäeva vaba, iseseisev Eesti.

Malevkonna 10. aastapäeval võite rõõmsa meele ja rahuldustundega vaadata tagasi tehtud tööle. Paljud pealikuist ja malevlasist on olnud tegevad meie vabariigi loomisel ja kaitsel, truult on nad täitnud oma kohustusi kodumaa ja rahva vastu.

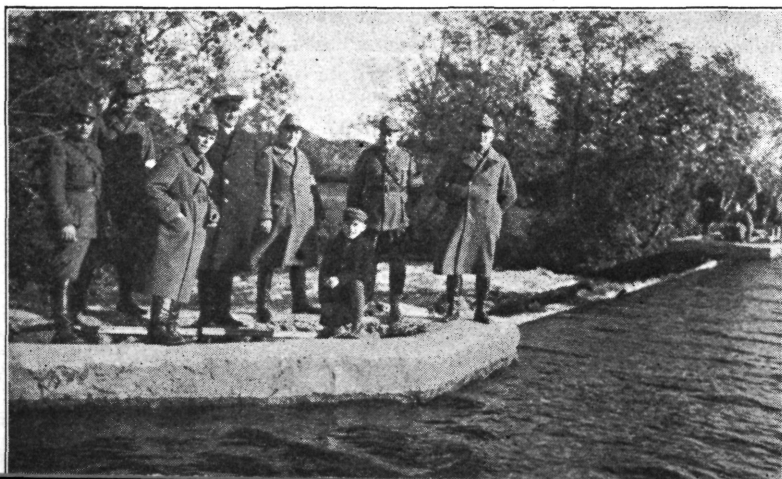
Kalevi malevkonna naised ja mehed!

Soovin teile südamest õnne Teie 10. aastapäeval. Olen kindel, et Teie ka tulevikus alati olete valmis ja nagu üks mees astute välja, kui seda nõuab kodumaa heakäik!

R. Lints,
major,
Tallinna maleva pealik.

Kalevi

kümneaastase

Ülal:

Kalevi malevkonna autorühm väljasõidul taktikalisele õppusele

Keskel:

Kalevlased õppusele mineku eel staabi ees rivis

All:

Kalevi malevkond taktikalisel õppusel Hüüru silla juures

poija sünnipäevaks

Käesoleva aasta 1. detsembril pühitseb Eesti Spordi Selts „Kalevi“ poeg — Kalevi malevkond — oma kümneaastast sünnipäeva. Ealt on poiss küll veel üsna nooruke, kuid tegudelt kõigiti võrdne tolele Kalevipoja kangelaskujule, kellest lauluisa Kreutzwald omal ajal kirjutas kaksikümmend lugulaulu. Me ei või tõendada, et meie sünnipäevalaps oleks oma vägevuses lõhkunud küll oma hälli, nagu tegi seda ta nimekaim eeposes, aga selle eest võime kinnitada kõik, et meie poiss, kes oli sündinud püssiga pihus, juba oma esimesel elupäeval kutset ootamata seaduslikele võimudele ruttas appi ja aitas hävitada kogu selle sisevaenlaste jõugu, kes tahtis 1. detsembril 1924. aastal teha lõpu Eesti riiklikule iseolemisele.

Sündides kaasa antud relva on hällilaps nüüd juba 10 aastat vahetpidamatult edukalt ja iseteadvalt kannud. Aga ka oma isa lemmikala — spordi — vastu pole poeg jäänud ükskõikseks. Rida tunnustatud saavutusi näitab kujukalt tema edu ka sel alal. Spordimehena rändab Kalevi poeg oma elurada — ühes käes ketas, teises — relv.

Nüüd, millal pühitseme ta kümneaastast sünnipäeva, tohiks olla meie kõikide ühine soov, et järgnevad aastad annaksid hällilapsele senisest veel palju enam tarmu ja jõudu, kuid mitte selleks, et ta raksaks kaljut rusikaga ning kättpidi vangi jääks, nagu juhtus esimese Kalevipojaga põrgu väravas, vaid selleks, et ta oskaks hoida vabad mõlemad käed, kaitseks sellele maale ja rahvale, kellele ta juba sündides kinkis oma südame.

G. Puu,

malevkonna prop.-pealik.

Ülal:

Kalevi malevkonna ja Kalevi pataljoni vaheline esimene laskevõistlus 1931. a.

Keskel:

Kalevi malevkond 1. mai jalutuskäigul Kadrioru lossi ees

All:

Kalevlaste riviõppus Keilas

Uusi vaateid nimede eestistamisel

Tõstetagu ausse vanad rahva traditsioonid vastavalt meie keele omapärasusele. — Eestlane kirjutagu oma nimi vaid oma õigekeelsuse põhimõtteil

Nimede eestistamise probleem on praegu aktuaalsem kui kunagi varem omariikluse kestusel. Ja seda just tänu valitsuse vastavatele uutele korraldustele, soodustustele ja nimede eestistamise toimkonna aktiivsusele. Eesti ajakirjandus on viimaste kuude jooksul pühendanud sellele esmajärgulisele küsimusele rohkem tähelepanu kui vast kogu iseseisvuse aastate jooksul kokku. Näib ja tundub, et asi hakkab liikuma. Muidugi võib väielda nimede tegeliku eestistamise süsteemi ja tehnilise läbiviimise üle, kuid idee ise on vastuvaidlematult tervitatav rahvastervikluse kompaksemaks muutmise seisukohalt. „Eestlasele eesti nimi!“ — on hüüe, mis peab leidma vastukaja pilvelõhkujast talutareni, Läänemaa rannalt Peipsi kallasteni, Viru rannikult Läti piirini.

Juteldes eestlastega, kes kannavad võõrapärast nime, satume tavaliselt kahe vaatega vastamisi. Ühed on nõus ilma reservatsioonideta eestistama oma liignime, kuna teised leiavad oma senise võõrapärase perekonnanime olevat hea küllalt kandmiseks ja pärandamiseks oma järglasile. Põhjendusi nimede eestistamise poolt ja vastu, puht-praktilise elu seisukohalt, leitakse sadu. Ajalehtede poolt korraldatud vastavad ankeedid on aga näidanud, et suur hulk, kui mitte suurem hulk, võõrnimede kandjaist suhtub nimede eestistamise küsimusele vägagi ükskõikselt, paiguti isegi vaenuliselt. Sellele võime teha isegi järeldusi, et praeguse n. n. vabatahtliku süsteemi alusel eestistab oma nimesid võõrapäraste nimede üldarvuga võrreldes vägagi väike protsent eesti rahvast. Ei saa jääda lootma vaid suurejoonelise propaganda tulemustele ja seadusandlikul teel antud soodustustele. Tuleks leida uusi ja uusi võimalusi, et kogu rahvas kannaks ka oma nimedes eestluse omapärasust ja pärandaks selle omapärasuse edasi oma järglasile, uuele generatsioonile.

Kahjuks puudub meil ametlik statistika võõrapäraste ees- ja liignimede kohta puht-eesti põlvnemisega perekondades. Viimase rahvaloenduse andmeil peaks olema võimalik säärast ka koostada. Nimede eestistamise toimkondadel ja vastavatel ametasutustel, kes viivad praeguse korra alusel läbi nimede eestistamist, oleks neist andmeist suur kasu. Kui võidelda teatud vaenlase vastu, peaks olema selge ja tõetruu ülevaade ka vaenlase koosseisust, ta headest ja halbadeist omadustest.

Umbkaudu arvatakse, et 60% eestlaste liignimedest on võõrapärased ja võõrkeelsete tähendustega. Samuti võib umbkaudu oletada, et ligemale 70% eestlaste eesnimedest on võõrapärased. Sellest võime isegi järeldada, et meie vanemad on meid koormanud rohkem võõra ballastiga kui omal ajal liignimede ristijad — parunid. Oma vanematest saame me aru, samuti ka

paruneist. Esimesed tegid seda peamiselt teadmatuses ja toleaeegse rahvusliku ükskõiksuse tõttu, teised aga teadlikult saksastamise tagamõttega.

Meil on muutunud ametlikuks ja nagu endastmõistetavaks vaateks, et kui eestlasel on eestipärane liignimi, siis on ta 100%-line eestlane. Mujal maailmas on see vaade aga hoopis teistsugune: rahvuslust kriipsutatakse alla just eesnimega. Toome näiteid kas või kuningakodadest: Norra kuningas, kes kuulub Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburgi suguvõssa, kannab eesnime Haakon, Bulgaaria kuningas Boris kuulub Sachsen-Coburg-Gotha perekonda, Rumeenia kuningas Carol (mitte Karl!) on liignimelt — Hohenzollern. Sama nähtus kordub peaaegu kõigis üldtuntud, kuid internatsionaalse päritoluga suguvõsades. Puht-rahvuslikes perekondades peaks see olema aga endastmõistetav, sest eesnimi on perekonna poolt vabalt valitav ja ta iseloomustab selle perekonna rahvuslikku meelsust kõige paremini. Liignimi seevastu on aga pärandatav ja traditsiooniline. Perekonna ülim siht on olemasolevat liignime hoida aus ja kõigiti laitmatuna. Liignime põhjalik muutmine toob kaasa segadusi, arusaamatusi ja teataval määral ka perekondlike traditsioonide mitte austamist. Kas näiteks härra Lembit Eichelmann on oma nimega halvem rahvuslane kui Siegfried Kuusekäbi? Kas Jüri Rostfeld on halvem eestlane oma nimega kui võimalik Georg Roosteväli? Sest on selge, et kogu maailm otsustab üksikisiku rahvust rohkem eesnime kui liignime alusel. Juba abiellumiste teel võib paari sugupõlve jooksul toimuda mõne perekonna ümberrahvustumine, kuid siis parandatakse see väga eesnimega, sest eesnimi on teataval määral isiku sümbol, liignimi vaid perekonna traditsioon.

Dr. O. Kallas kirjutab omal ajal raamatu, kus anti edasi valik eestipärasteid eesnimesid koos soome laenudega. Peale tema on vaid mõni kalendri saba teinud sedasama. Ja see ongi sel alal vist kõik. Liignimede propageerimise kasuks tehakse tööd juba iseseisvuse algaastaist alates. Pole aga kahjuks olnud kuulda mingit laiaulatuslikumat aktsiooni eestipäraste eesnimede kasuks. Nimede eestistamise toimikond oleks võinud asetada kas või kõikide perekonnaseisu ametkondade seintele vastavad üleskutsed ja teatava eestipäraste eesnimede valiku. Kui palju oleks meil 15 iseseisvuse aasta jooksul olnud siis vähem igasuguseid Friedrich'e, Siegfried'e, Boris'e, Adelheid'e ja Rosamunde'sid!

Käesolevate ridade kirjutajal on teada juhtum, kus oma liignime eestistanud perekonnas ristiti paar nädalat hiljem poja eesnimeks Raoul-Douglas. Ja kui kord see uue ja patenteeritud eestipärase liignimega kodanik

— ütleme, et ta liignimi on nüüd Seliste — läheb välismaale ja esitab seal nimekaardi „Raoul-Douglas Seliste“, kes peaks teda siis eestlaseks? Või veel rohkem: kui sellest tublist poisist saaks kord vabariigi saadik Prantsusmaal, kumb võiks siis olla uhkem, kas Prantsusmaa oma eesnimede või Eesti oma patenteeritud liignimele? Ja sääraseid näiteid võib tuua lõpmatuseni ees- ja liignime suhteist ja välismaalaste arusaamisest.

Nimede muutmine pole mitte ainult Eestis päeva- korral. See valus küsimus on lahendatud ka nii mõnegi teise riigi ja rahva poolt. Meie lähimad naabrid Läti ja Leedu on saanud sellest küsimusest üle omal viisil ja peab ütleva, et vägagi õnnestunult. Mõlemas riigis oli olukord aga samasugune nagu Eestiski. Kes võib kahelda, et Kārlis Ulmanis, Adolfs Blodnieks, Jānis Balodis, Valdis Gulbis või Paul Kalniņš pole lätlased, või Antanas Smetona, Jonas Daniliauskas, Jozas Urbšys, Valdemaras Carneckis, Vaclovas Sidzikauskas leedulased? Ja tegelikult pole ei Lätis ega Leedus meie mõiste kohaselt lätistatud ja leedustatud kuigipalju nimesid. Pandi maksma seadusandlikul teel põhimõte, et nimesid tuleb transkribeerida niiviisi, kuidas neid tegelikult hääldatakse ja seda dikteerib ette vastava keele õigekeelsus. Peale muu tõsteti ausse läti keele omapärasus sellega, et tunnistati ametlikuks ka võõrakõlaliste nimede juures lõpp „-s“, „-is“ ja „-š“, nagu neid tegelikult käsitleb lätlane. Leedu keele omapärasuse kohaselt ja vastavalt nime iseloomule tekkis juure lõpp „-as“, „-is“, „-auskas“ jne. Tegelikult olid läti ja leedu rahvad juba aastasadade jooksul hääldanud sellekujuliselt kõiki võõrapäraseid nimesid nii eesnimedes kui ka liignimedes. Ja hoiti alal perekon- dades olemasolevate nimede traditsioonid, pandi ausse rahvuslik omapärasus ja õigekeelsuse reeglite tarvitamine ka võõra päritoluga nimede kirjutamisel. Nii muutus Lätis Valdemar Seebauer — Valdis Zēbauers'iks, Arnold Peterson — Arnolds Petersons'iks, Johann Kamirski — Jānis Kaminskis'eks jne. Õige küll, et liig- sed „-s“-id teevad nimed meie arusaamiste kohaselt raskepärasemaks ja vahest ka kõlaliseks inetumaks, kuid selle juures on võetud arvesse keele omapärasus ja iseloom. Ja lätlased ja leedulased on sellele õigus- tatult uhked. Praktilises elus ei saagi tekkida enam eksiarmisi rahvuse selgitamisel lätlaste ja leedulaste juures teiste rahvaste vaatevinklist.

Peaaegu iga keel on annud oma ees- ja liignime- dele säärast omapärasust, mis peaaegu eksimatult laseb määrata kindlaks nimekandja rahvusliku kuuluvuse. Teinekord on nimi küll ilmselt võõrapärane, kuid vastav transkriptsioon annab talle juure selle omapärasuse, mille alusel võime määrata kindlaks nime omaniku rahvuse. Kui poolakõlalist nime kandev härra kirjutab seda näiteks „Stephan Rudniansky“, siis võime öelda peaaegu eksimata, et selle nime kandja tahab olla ja tunneb end sakslasena, sest poolakas kirjutaks ise „Stefan Rudnianski“. Ungarlane oleks aga tingimata „Rudniászky Istvan“. Prantslane kirjutaks „Roudniansky“ jne. Või toome näitena konkreetsema juhu. Johann Schumann on nime kõla

ja transkriptsiooni järgi otsustades sakslane, Jānis Šumanis aga lätlane, Jan Szuman poolakas, Jean Chouman prantslane, John Shuman inglane, Ivan Šuman slaavlane, Sümänn Johann ungarlane jne. Kas ei tohiks ega tahaks Juhān Šuuman olla eestlane?

Nii me nägime, et iga rahvus transkribeerib oma ees- ja liignime nii, nagu nõuab seda vastava keele õigekeelsuslik kirjaviis. Pealeselle on mitme rahvuse juures viidud läbi rahvuslik ja keeleline omapärasus võõrapärase nimede hääldamisel ja kirjutamisel. Meil on kahjuks aga püütud kaljukindlalt hoida kinni nime algvormist ja transkribeerida nimesid nii, nagu kirjutab ette vastava keele ortograafia, kust nimi pärit. See peaks olema aga vale vaade. Eestlane peaks kirjutama oma ees- ja liignime just ja kaljukindlalt nii nagu me seda tegelikult hääldame ja nagu seda nõuab meie keele õigekeelsus. „-mann“-lõpuliste nimede juures peaksime hoiduma peale muu veel kahe „n“-tähe tarvitamisest. Nii saaksime liignimed: Tröi- man, Štārnpekk, Aalpārk, Tröi- pluu, Vollpārk, Luksin- gār, Kiršēnpārk, Pārk, Tunkel, Eerēnvāart, Ārnits, Kross, Krüūn, Heidentaal pro Treumann, Sternbeck, Ahlberg, Treublut, Volberg, Luchsinger, Kirschenberg, Berg, Dunkel, Ehrenwert, Ernits või isegi Ernitz, Gross, Grünh, Heidenthal. „-son“-lõpulistest nimedes häälda- takse suuremal määral lõppsilbi „o“-d pikalt, nii et võiksime seda transkribeerida isegi kahe „o“-ga.

Sääraselt ja eestipäraselt nimesid kirjutades kao- taksime suurema osa nimede juures peaaegu igasuguse võõrapärase maigu. Kui talitame samuti ka eesnime- dega ja võimaluse korral muudaksime neid veel nii nagu rahvas ise armastab eesnimed eestistada, siis saaksime lahti nii mõnestki arusaamatusest, mis on ühenduses võõrakõlalise nimega. Karl oleks Kaarel, Georg — Jūri, Otto — Ott, Adolf — Aadu, Friedrich — Priidu, Hans — Ants, Johann — Juhān, Rudolf — Ruudolf või Ruudi, Nikolai — Nigul või Nigulas, Ivan — Jaan, Mathias — Madis, Michel või Mihail — Mih- kel, Hugo — Huugo, Peter või Pjotr — Peeter jne.

See kõik kokku ei annaks aga siiski veel täit rah- vuslikku omapärasust. Mõni võiks seda nimetada isegi vassimiseks. Sääraseid hääli kuulsime omal ajal ka Leedus ja Lätis, kuid nüüd leitakse olukord olevat vä- gagi loomulik. Eesti rahval on nimede hääldamisel veel üks suur ja ainulaadne omapärasus, mis nimede tõelisel ja üldisel eestistamisel ei tohiks jääda kahe silma vahele.

Peaaegu kõik meie linnade, alevite, külade ja ta- lude nimed on rahva poolt asetatud omastavasse kää- ndesse. See on eesti keele omapärasus. Kui eestlasil puudusid alles perekonnanimed, siis hüüti inimesi talu nime ja eesnime järgi. Nii olid: Saareotsa Märt, Tõiste Kaarel, Männiku Madis, Oru Mihkel, Siimu Jaagup, Kandimaa Jūri, Kāsna Peeter jne. Minge maale ja te leiate, et ka praegu hüütakse nii talupidajaid ja nende perekonnaliikmeid. Iseasi on aga sulastega ja maatameestega. Neid hüütakse teinekord liignime jär- gi, kuid samal põhimõttel — ikka eesnimi liignime järel ja viimane kindlasti omastavas käändes: Einpārgi Ott, Mildohvi Jaan, Juhāsoni Tõnis, Kase Aliide, Ivanovi

Kusti jne. See ongi meie rahvuslik omapärassus. Siit peame otsima õiget ja eestipärasuunda nimede tõelisel eestistamisel. Ainult neid põhimõtteid jälle ausse tõstes võime ütelda, et eestlane saab tõeliselt eestipärase nime; ka sel juhul, kui nime tüvi on pärit võõrkeelest.

Me teame veelgi, et meie hõimlased ungarlased kirjutavad vastavalt oma rahvuslikule omapärasusele samuti n. n. eesnime liignime järele. Kas poleks võimalik meilgi viia seda läbi seadusandlikul teel? Paari-paragraafilise seadusega oleksid kõik nimed ühe rop-suga eestistatud. Loomulikult tuleks jätta võimalus veel tüvinimede eestistamiseks, kuid sel poleks siis

enam olulist tähtsust. Meil oleksid siis avalike tege-laste nimed: Einpundi Karl (Kaarel), Štärnpeki Otto (Ott), Joonsoni Gustav (Kustas, Kusta), Tuglase Frii-depärt, Raudsepa Huugo, Rostfeldi Pärnhart (Päärni), Hüünärsoni Jaan, Jaaksoni Jüri, Tõnissoni Jaan, Tee-mandi Jaan, Lattiku Jaan jne. Sääraste nimekaarti-dega võiksime liikuda isegi Saksamaal, ilma et ükski sakslane tuleks selle pealegi, et hakata meid kahtlus-tama võimalikus saksa päritolus. Kui aga eestistaksi-me praeguse aktsiooni kohaselt vaid oma liignimed, siis võimalik eesnimi Friedrich või Siegfried ei kind-lustaks meile välismaal liikudes seda, et meid ei peetaks sakslasiks, kuigi meie liignimi oleks kas või „Eestlane“.

Kudu Aarne.

Kaitseliidu töö ja elu

Prof. J. Kõpp 60-aastane

9. novembril pühitses oma 60. sünnipäeva Tartu ülikooli rektor professor J o h a n K õ p p. Juubilar on tuntuimaid kujusid meie haridus- ja kultuurielus. Ti-hedasti on tema nimega seotud Eesti ülikooli ja eriti usuteaduskonna saamislugu.

Suuri teeneid omab juubilar meie kaitseliidus. Olles kaitseliidu vanematekogu liige on aidanud ta Tartu malevas suuresti kaasa just üliõpilaskonna juuretoomi-sega kaitseliitu. Kaitseliidu ideid ja põhimõtteid on ta selgitanud lugematud korrad Tartu maleva kultuur-selgitustöö koosolekuil ja esinenud referendina maleva klubiõhtuil.

Johan Kõpp on sündinud 9. nov. 1874. a. Valga-maal Holdre mõisas, kus tema isa pidas kupja-ametit. Hiljem asusid K. vanemad Lätimaale, Ergmäe kihel-konda Turneshofi mõisa, kus kasvas üles juubilar.

1886. a. astus K. Valgas asetsevasse Eesti Peetri kooli, mille lõpetamise järele 1892. a. oli lühikest aega kodukooliõpetajaks Antslas. Hiljem jatkas K. õppimist Hugo Treffneri eragümnaasiumis ja tegi eksternina keskkooli lõppeksamid 1896. a. Riia Nikolai gümnaasiu-mis. Sama aasta sügisel astus K. Tartu ülikooli usu-teaduskonda, mille lõpetas 1906. a. kandidaadi astmega. Üliõpilasena astus ta Eesti Üliõpilaste Seltsi ja oli 3 semestrit selle esimeheks. Praegu on ta nimetatud or-ganisatsiooni vilistlaskogu esimeheks.

1907. a. pidas K. Palamusel prooviaastat, kust asus Pärnu ja sai eesti keele õpetaja koha nais- ja meesgümnaasiumis. Kooliõpetaja-ameti kõrval võttis K. elavalt osa ka seltskonnategevusest, olles sealse Eesti Kooli Seltsi abiesimeheks ja Krediidühisuse nõu-kogu liikmeks.

1909. a. valiti K. Laiuse koguduse õpetajaks, mis-sugust ametit ta pidas kuni 1922. a. Selle kõrval te-gutses ta detsembrist 1916. a. kuni kevadeni 1918. a. Tartu ülikooli usuteaduskonnas erakorralise professo-

Prof. J. Kõpp

rina, omades õiguse lugeda eesti keeles, mis oli esi-mene säärane õppekohustus Tartu ülikoolis.

Suvel 1919. a. määrati K. Tartu Eesti ülikooli loo-misel usuteaduskonna korraldajaks, siis dekaaniks ja ühtlasi ka tegeliku usuteaduskonna professoriks. 1923. aasta algusest peale oli K. vabariigi valitsuse nimetu-sel ülikooli prorektoriks, mispärast Laiuselt lahkus ja

asus elama Tartu. 1928. a. valiti K. Tartu ülikooli rektoriks, missugusel kohal ta töötab tänini.

Ülikooli audoktoriks valiti ta ülikooli nõukogu poolt tema sünnipäeval.

Kaitseliidu poolt mehine käepigistus suurele töömehele. Jatkugu tal jõudu ja energiat edaspidiseks tööks Eesti haridus- ja kultuuripõllul.

Tallinna malev 10-aastane

11. novembril s. a. sai kaitseliidu Tallinna malev 10 aastat vanaks. Suuremad pidustused jäid seekord ära ja osalt kantakse need üle tulevale suvele, millal Tallinnas peetakse kaitseliidupäev.

Kaitseliidu Tallinna malev kutsuti uuesti ellu pärast 1924. a. 1. detsembri mässu. Lühikese aja jooksul võrsus Tallinna malev võimsaks üksuseks tänu meie riigijuhtidele, kaitsevägede ülemjuhatajale ja energilistele kaitseliidu juhtidele kaitseliidu ülema kindral J. Roska ja eesotsas. Maleva juhiks kutsuti kolonel Friedrich Pinka, kes kogu oma jõu ja oskuse rändas kaitseliidu töösse, ja tema töövili on meile kõigile näha. Üheksa ja pool aastat seisis ta pealinna maleva eesotsas ja siit lahkudes Valga kaitseringkonna ülema kohale jättis ta endast järele ilusa mälestuse. Tubli töömehe ja organiseerijana on tuntud ka ta järeltulija, uus maleva pealik major R. Lints.

Kaitseliidu Tallinna maleva juure kutsuti ellu hiljem ka naiskodukaitse organisatsioon. Ühiselt töötades saavutatakse kahtlemata suuremaid ja reaalsemaid tagajärgi. Naiskodukaitse esinaine pr. M. Raamot ja Tallinna ringkonna kauaaegne esinaine pr. A. Tõrvand-Tellmann näitasid siin organiseerimise ja töö alal suurt oskust ja algatust. Ja siis hakati organiseerima ka noori. Nüüd on meil noorkotkad ja kodutütred. See on meie riigi tulevik, nagu seda ütles maleva 10. aasta aktusel „Estonias“ kaitsevägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner. Ta tähendas veel, et just noortest kodukastest ja kodutütardest saame õiged kaitseliitlased. Maast-madalast õpetatakse ja virgutatakse neid kodukaitse tööle ning käske ja korraldusi kuulama ja täitma. Ja kui sellased noored kord on võrsunud kaitseliitlase või naiskodukaitse liikme ealiskiks, siis on meil olemas inimesed, kes oskavad käsku täita ja käsutäitmist nõuda.

10. novembril, maleva aastapäeva eelõhtul, korraldas malev tõrvikutega rongkäigu läbi linna, et siis minna riigi esimese kodaniku, riigivanema K. Pätsi, juure tänuavaldusega ning tervitusega. Hoolimata vihmasajust oli tulnud välja toomkooli spordiplatsile kaugelt üle 1000 malevlase. Siin oli noori ja vanu, ja see näitab, et kaitseliitlast ei takista mingi jõud ega mõju, kui tal on vaja välja astuda. Alul tervitas malevat maleva pealik major R. Lints, siis pidas pikema südamliku kõne kaitseliidu ülem kindral J. Roska. Oma lugupeetud juhile hüüdsid kaitseliitlased kolmekordse vägeva „elagu“.

Veidi enne kella 8-t hakkas rongkäik liikuma kahe orkestriga. See oli võimas pilt. Suur rahvameri saatis rongkäiku ja siirdus ka üles Toompeale. Seal raporteeris riigivanemale major R. Lints ja tervituskõne pidas riigivanem K. Päts. Seisab ju ka meie riigivanem kaitseliidu ridades.

Toompealt tuldi alla staabi ette, kus tõrvikud kustutati ning mindi laiali.

Pühapäeval kell 12 päeval oli „Estonia“ kontsertsaalis aktus. Maleva ja üksuste lipud toodi lavale. Samas võttis aset ka orkester ning naiskodukaitse laulukoor. Kõnepult oli kaunistatud elavate lilledega ja loorberipuudega. Täpselt kell 12 ilmus kohale kaitsevägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner. Orkester mängis tervitusmarssi ning peatee ääres seisis noorkotkad ja kodutütred, kes tervitasid meie lugupeetud ülemjuhatajat.

Maleva orkester hr. F. Tammari juhatusel mängis ühe pala ja selle järele andis maleva tegevusest ülevaate major R. Lints; naiskodukaitse tegevusest — ringkonna esinaine k. t. pr. A. Jeets. Mõlemaile annetati lilli.

Suurte kiiduavalduste saatel astus kõnetooli kindral J. Laidoner. Ta kriipsutas alla, et Tallinna maleval on tulnud ikka sammuda esirinnas ja et kõik uuendused ja algatused on tulnud esijoones viia läbi Tallinna malevas, kust need hiljem on kandunud teistesse malevatesse. Seetõttu on Tallinna maleval täita raskeimad ülesanded. Edasi tähendas kindral J. Laidoner, et kaitseliidu tegevus ei piirdu mitte ainult sellega, mis on käte õpitud. Ei. Tööd on veel palju teha, on vaja tungida veel kaugemale. Kuivõrd võimas on meie kaitseliit, seda võis näha Neeruti manöövrelil, Rakvere paraadil ja samas ühislõunal.

Riigikaitse küsimus on suur ja raske ning teostatav on see vaid siis, kui kogu rahvas lööb kaasa. Me ei taha sõda, pole kallaletungija riik. Meil pole vaja rohkem kui saime Tartu rahulepinguga. Me ei tohi aga sellest hoolimata panna käsi rüppe. Kaitsevägele ainuüksi ei saa me lootda. Ükski riik ei suuda pidada ülal regularset kaitseväge sellases suuruses nagu seda vajab riigikaitse. Kodanikud ise peavad siin vabatahtliku riigikaitse organisatsioonina tulema abiks ja ongi tulnud.

Oma kõne lõpetas kindral J. Laidoner hüüuga „Pro Patria“ — Isamaa eest. See olgu meie lipukirjaks ja jäägu selleks. Vägevate kiiduavalduste saatel lahkus kõneleja kõnetoolilt.

Suuliselt tervitas Tallinna malevat riigikogu esimees hr. Penno, kes ütles, et me oleme küllalt suur, et oma iseseisvust kaitsta. Seda tagab meie kindel sisemine kord. Edasi tervitasid kindral J. Roska, pr. M. Raamot, linnanõunik Kents ja teised. Traaditeel olid saatnud tervitusi kaitseminister kindral P. Lill, kohtuminister J. Müller, kaitsevägede staabiülem kindral N. Reek, kindral G. Jonson, kindral H. Kurvits, kindral Rothberg, Heinze, aseadmiral H. Salza, kindral Reiman, kindral Tõrvand, kolonel F. Pinka, kolonel Jaakson, kolonel Järver, kolonel Kauler, Punane Rist, Naisselts ja teised.

Aktusel laulsid naiskodukaitse laulukoor pr. Mikkrulli juhatusel ja Meestelaulu Seltsi koor prof. Topmani juhatusel. Selle järele ütles maleva pealiku abi riigisekretär K. Terras lõpp sõna ja aktus lõppes kell 1/22 päeval.

Naiskodukaitse Lõuna jaoskond 5-aastane

11. novembril käesoleval aastal, millal kaitseliidu Tallinna malev pühitses oma 10-aastast sünnipäeva, võis naiskodukaitse Lõuna jaoskond vaadata tagasi

N.-k. Lõuna jsk. juhatus

oma 5-aastasele sünnipäevale. Viis aastat pole ju endast pikk aeg, kuid kaitseliidu elus väärrib see tähelepanu. Viie aasta eest tuli luua ja kutsuda ellu Lõuna malevkonna juure naiskodukaitse jaoskond. Asutamispäevil ei võinud keegi kinnitada, et jaoskond saab elujõuline. Aga nagu nüüd võime konstateerida, pole see seemnevake kukkunud kaljusele pinnale. Seeme oli leidnud endale küllalt soodsa pinna.

Naiskodukaitse Lõuna jaoskond on üks eelviimastest. Tolleaegsel Lõuna malevkonna pealikul tekkis mõte ka oma üksuse juures kutsuda ellu naiskodukaitse jaoskond. Vajas ka Lõuna malevkond naiste osavõt-vaid käsi, eriti just majanduslikul alal. Oli vaja inimesi, kes oleksid toitlustanud mehi õppustel, laskevõistlustel ja mujal. Asutamiskoosolekule ilmus kolmeist naist ja malevkonna pealiku ettepanekul valiti jaoskonna esinaiseks proua Olga Loun. Alustati tööd teiste jaoskondade eeskujul, põhikirja ja kodukorra alusel. Kohe algusest peale võis konstateerida, et naised tahavad tööd teha ning

teevad seda innuga. Korraldati esimene pidu ja seal loositi juba välja 100 krooni eest käsitöid, mis naised isiklikult olid valmistanud. Et kindlustada jaoskonna tööd, tõmmati veel liikmeid juure ja saadi tublit tööjõudu. Jaoskond pani kohe alul rõhku sellele, et jaoskonna liikmete hulka satuksid inimesed, kes tahavad tööd teha. Pole ju jaoskonnal mingit kasu inimestest, kes ainult nimekirjas seisavad ja kunagi välja ei tule.

Proua Olga Loun lahkus tervislikel põhjustel jaoskonna esinaise kohalt ja 30. detsembril 1929. aastal kutsuti kokku erakorraline koosolek, kus valiti jaoskonna ajutiseks esinaiseks pr. G. Kartus ja kirjatöimetajaks prl. L. Leinberg. 1. aprillil 1930. aastal valiti pr. G. Kartus esinaiseks ja prl. L. Leinberg kirjatöimetajaks. Mõlemad püsivad veel praegugi alul valitud kohtadel. Jaoskonna liikmete arv, missugune algaastal oli 18, paistis nii väikesena teiste jaoskondade kõrval, kus oli 50—60 naist. Viie aasta jooksul jaoskond aina paisus ja kasvas ning praegu kuulub jaoskonda juba 51 tegev- ja 4 toetajat-liiget. Selle eest ollakse tänu võlgu asutajaile ja teistele liikmetele. On kuulda mõnelt poolt nurinat, et iga sooviavaldajat ei võeta vastu naiskodukaitse ridadesse. Siin peab ütleva, et iga naine, kes tõsiselt tahab osa võtta naiskodukaitse ja riiki ülesehitavast tööst, on alati teretulnu. Naiskodukaitse ei vaja aga vormikandjaid-paradeerijaid. Esiplaanil on ikka olnud ja jääbki töö, töö ja töö. Tuleb olla kõige jõuga abiks malevkonnale, mille juures tegutsetakse.

Kui jaoskond juba sai jalad alla ning end tundis enam-vähem tugevana ja teguvõimsana, hakati hoolitsema inventaari eest, mida vajas nii jaoskond kui ka malevkond. Esijoones muretseti esimese abi paun, kapp arstimisvahenditega, sanitaarpesu ja muud 200 krooni väärtuses. Malevkonna staapi muretseti kirjutuslaua garnituur, akendele eesriided ja malevlaste toitlustamiseks manöövrelil või laskevõistlustel toidunõusid 100 inimese jaoks. Kokku on praegu jaoskonnal 600 krooni väärtuses inventaari, mis on juhatuse liikme pr. H. Leydeni hoole all.

Naiskodukaitse Lõuna jaoskond

Jaoskond oli aasta vana, kui malev pühitses oma tähtpäeva, mispuhul üksused ilmusid välja lipuga ees. Lõuna malevkond oli aga ses mõttes vaeselapse osas. Tal polnud lippu. Seda oli naistel kui ka meestel vallas näha. Mis üksus see on, kui tal pole lippu? Jaoskonna esinaine pr. G. Kartus algatas mõtte, et malevkonnale tuleb muretseda lipp, ja asjale pandi käed külge. 12. septembril 1931. aastal, jaoskonna teisel aastapäeval, võis jaoskond juba malevkonnale anda üle kalli ja väärtusliku lipu. Lipu pidulik üleandmine toimus Toompea lossi esisel platsil riigivanema ja teiste kõrgete külaliste juuresolekul. Juhtumisi viibisid tol korral Tallinnas võistlemas ka Läti laskurid, kes samuti sellest pidulikust toimingust võtsid osa.

Hilisemal koosolekul malevkonna pealik avaldas soovi, et naiskodukaitse jaoskond oma aastapäeva 12. septembrilt viiks üle malevkonna aastapäevale — 12. novembrile. Sellega oldi ka nõus, sest nüüd on kõik koos ühise perena.

Naiskodukaitse jaoskonna peasissetulekuallikaks on seni olnud peod. Neid on korraldatud „Estonias“ ja maleva ruumides. Pealeselle on saadud maleva poolt korraldatud loteriist 10 protsenti. Piduõhtud on seni hästi õnnestunud liikmete ning nende külaliste rohke osavõtu tõttu. Iga aasta on suudetud sissetulekutega täita eelarve, mis on 1000 krooni suur. Sissetulekuid on kulutatud peamiselt igasuguste materjalide ostmiseks, sest aasta jooksul valmistavad jaoskonna liikmed kuni 800 käsitööd ja need lähevad malevkonna ja maleva loteriidele ning laste jõulupuule. Takistusi tegi vaid ruumi puudus, kus naised oleksid võinud koos käia tööõhtuil. 3 aastat kasutati malevkonna väikest ruumi. Pöörduti siis palvega peastaabi poole ruumi saamiseks ja sealtpoolt tuldi ka vastu. Tööõhtute kõrval korraldatakse seal nüüd ka loenguid ja kursusi. Suuremalt jaolt tehakse tööd küll kodus, kuid vahetevahel on siiski vaja käia koos mõtete vahetamiseks ning üksteisega tutvumas. Korraldatud keedukursustest on seni väga elavalt võetud osa. Massitoitlustamine erineb ju suurel määral harilikust perekonna toitlustamisest. Laagreis, manöövreis ja laskevõistlustil on ju sajad inimesed koos ja seepärast kõikide toitlustamine on seotud teatud raskustega ning vajab vilumust. Seni on aga kõik läinud libedasti ja meeste poolt pole kuulnud nurisemist. Jaoskonna arst dr. S. Tohver on liikmeile korraldanud esimese abi üle loenguid ning samariitlasile annud praktilisi näpunäiteid.

Liikmed on elukohtade järgi liigitatud 8 rühma. Igal rühmal on oma vanem ja abi. Nende ülesandeks on kiires korras käsud ja korraldused anda liikmeile edasi. See pole sugugi kerge ülesanne. Tihtipeale tuleb oma kodune töö heita kõrvale ning rakendada end jaoskonna töösse. Ei või jätta täitmata kohustusi jaoskonna vastu.

Edasi on veel jaoskonna liikmed jagatud kolme te-

Tööõhtu

gevürhüma — majandus-, toitlus- ja sanitaarrühma. Majandusrühma vanemaks on algusest peale olnud pr. G. Teetsov. Majandusliku rühma ülesandeks on hoolitseda jaoskonna majandusliku külje eest, hankida sissetulekuid ja olla abiks malevkonna, maleva ja jaoskonna loteriide korraldamisel. Toitlusrühma vanemaks on tänavu pr. O. Velberg, kes ikka ja alati ühes liikmetega oma ülesannetega on tulnud hästi korda. Sanitaarrühm töötab laskevõistluste ajal, käib Punase Risti öövalvekordadel ja pakub ka mujal oma abi, kus seda vajatakse. Samariitlased on tihti abiks teistele rühmadele. Teised aga samariitlasi aidata ei saa, kuna neil puudub vastav eriharidus.

Jaoskonna liikmed võtavad energiliselt osa ka teiste organisatsioonide tööst ja seltskondlikust elust üldse. Ollakse teadlik, et ka seltskond nii väga agaralt toetab ka kaitseliidu pidusid ja külastab kaitseliidu loteriisid.

Lõuna jaoskonna liikmed töötavad koos teiste jaoskondadega maleva või ringkonna poolt korraldatud töödes. Niisugustel tööõhtutel paistab silma hea ja sõbralik läbisaamine.

Jaoskonna viie aasta tegevuse aruandeid vaadates selgub, et jaoskond on hoolimata majanduslikust kitsikusest alati suutnud endale hankida niipalju sissetulekuid, et eelarve täita. Viie aasta jooksul on olnud sissetulekuid 3700 krooni ja väljaminekuid samal ajal 3100 krooni. Raha on antud välja inventaari, materjalide, auhindade ostmiseks ning muuks otstarbeks.

Jaoskonna juhatuse koosseisu kuuluvad praegu esinaine pr. G. Kartus, sekretär prl. L. Leinberg, esinaise asetäitja pr. H. Leyden, laekahoidja pr. H. Tefter (asutaja-liige ja peaaegu kogu aja kuulunud juhatusse), sekretäri asetäitja prl. K. Tammin. Esinaise pr. G. Kartuse ja sekretäri prl. L. Leinbergi tööd on kaitseliit hinnanud 3. järgu valgeristiga. Jaoskond töötab ka tulevikus töötada niisama edurikkalt meie kodukaitse heaks, milleks edu ja õne!

KAITSELIIDU

1933/1934. AASTA EELARVE TÄITMISE

ARUANNE

I. Kaitseliidu riiklikud toetussummad.

Riigikogu poolt 19. märtsil 1929. a. vastu võetud kaitseliidule toetuse andmise seaduse (R. T. 29 — 1929. a.) ja nimetatud seaduse muutmise seaduse (R. T. 1 — 1934. a.) järgi on määratud kaitseliidule igaaastaseks toetuseks Kr. 650.000.—.

Selle summa suurus on kaitseliit riigilt saanud toetust ainult 1929/1930. eelarveaastal, kuna hiljem, riigi eelarve kulude kokkuhoiu tagajärjel on toetust antud järgmiselt: 1930/1931. eelarveaastal Kr. 600.000.—, 1931/1932. eelarveaastal — Kr. 606.000.—, 1932/1933. eelarveaastal — Kr. 444.500.— ja 1933/1934. eelarveaastal — Kr. 500.000.—.

Seega jäi aruandeaasta lõpuks riigikassasse eeltähtendatud seadusega määratud toetusest Kr. 449.500.—.

Kaitseliidu 1933/1934. a. riikliku toetussumma eelarve.

Kaitseliidu 1933/1934. a. riikliku toetussumma eelarve on kujunenud:

1. Põhieelarvest, mis on kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 31. märtsil 1933. a.

2. Majandusministri poolt 1933/1934. a. eelarve juure arvatud 1932/1933. a. krediitide ülejäägist (Majandusministeeriumi rahandusosakonna v/k. 2. V 33. a. nr. E-97).

3. Vabariigi valitsuse poolt 7. märtsil 1934. a. ja Kaitseministri poolt 6. märtsil 1934. a. lubatud suurendustest ja vähendustest.

4. Lisaeelarvest (Eesti Vabariigi 1933/1934. a. kulude ja tulude lisaeelarve nr. 1 — R. T. 23 — 34. a.).

Kulude eelarve kujunes järgmiseks:

1. põhieelarve	Kr. 460.971.—
2. juurearvatud krediitide ülejääk	„ 50.000.—
3. suurendused	„ 7.941.25
4. lisaeelarve	„ 50.000.—

Kr. 568.912.25

5. Vähendused

Kr. 7.941.25

Seega oli lõplik 1933/1934. a.

kulude eelarve kogusumma „ 560.971.—

Tulude eelarve kujunes:

1. põhieelarve	Kr. 460.971.—
2. juurearvatud krediitide ülejääk	„ 50.000.—
3. lisaeelarve	„ 50.000.—

Seega oli lõplik 1933/1934. a.

tulude eelarve kogusumma Kr. 560.971.—

Kaitseliidu 1933/1934. a. riikliku toetussumma eelarve täitmine.

Kaitseliidu 1933/1934. a. kulude eelarve krediitide kogusummast

Kr. 560.971.—

on aruandeaasta jooksul tarvitatud

„ 507.519.52

Seega on jäänud tarvitamata

Kr. 53.451.48

Nimetatud krediitide ülejääk sisaldab eneses lisa-eelarvega kinnisvara soetamiseks määratud summa Kr. 50.000.— ja on Majandusministri poolt arvatud 1934/1935. a. eelarve juure, kuna ülejäänud summa koosneb vähemaist ülejääkidest kõigil kulueraladel, kusjuures nimetamisväärsed ülejääke ei ole ühegi kulu § järgi.

Kulusummast on tarvitatud 29,4% palkadeks, 28,4% relvade ja laskemoona muretsemiseks, 5,99% õppeala ja kehalise kasvatus kuludeks, 4,96% kraamivarustuse peale ja ülejäänud 31,25% — majapidamise, kantselei, sideabinõude ja tehnilise varustuse ning muude eelarves ettenähtud kulude katteks.

Aruandeaasta jooksul soetatud varanduste alal langeb kulude lõviosa relvadele, kuna tasuti arsenalile lõpparve jaapani vintpüsside ümberpuurimise eest inglise padrunile, telliti uusi täpsuspüsse, kohandati püsse ümber — seljaskandmiseks ratsaüksustele, muretseti padrunite laadimise abinõusid ja täpsus-lakemoona ning täiendati muud relvavarustust.

Ülevaatliku pildi riikliku toetussumma eelarve täitmisest annavad:

1. „Kaitseliidu 1933/1934. a. riikliku toetussumma eelarve kulude aruanne“ (tabel nr. 1).

2. „Kaitseliidu 1933/1934. a. riikliku toetussumma eelarve kulude kokkuvõtte ühise nomenklatuuri järgi“ (tabel nr. 2).

Kaitseliidu 1933/1934. aasta riikliku toetussumma eelarve kulude aruanne.

T a b e

1932/33. a. kulud	1933/1934. aasta eelarve				E e l a r v e j a o t u s	1933/34. a. kulud	Ülejääk	Seletusi ülejääkid muid mär
	Põhi- eelarve	Lisa- eelarve	Suurene- mine ja vähenemine	Kokku				
153.806.42	147.939.—	—	+ 1.300.16	149.239.16	§ 1 p. a Palk	149.239.16	—	
19.190.65	20.770.—	—	— 1.366.25	19.403.75	§ 1 p. b Teenistusvanuse tasu . . .	19.117.84	285.91	
—	12.864.—	—	— 1.280.—	11.584.—	§ 1 p. c Korterite varustusraha . . .	11.065.70	518.30	
992.35	600.—	—	—	600.—	§ 1 p. d Ajutine tööjõud	599.33	—67	
19.460.57	20.000.—	—	— 435.—	19.565.—	§ 2 p. a Sõidud siseriigis	19.428.67	136.33	
3.732.38	600.—	—	—	600.—	§ 2 p. b Sõidud välisriikides	599.91	—09	
227.95	300.—	—	+ 435.—	735.—	§ 2 p. c Ümberpaigutused	734.31	—69	
5.590.95	3.408.—	—	+ 213.16	3.621.16	§ 3 p. a Laste abiraha	3.621.16	—	
3.334 60	2.000.—	—	+ 805.—	2.805.—	§ 3 p. b Haiguskindlustus	2.589.05	215.95	
350.—	3.340.—	—	—	3.340.—	§ 4 — Esindus	3.340.—	—	
16.034.70	300.—	—	—	300.—	§ 5 — Juriidiline abi ja kohtukulud .	186.72	113.28	
29.648.62	14.960.—	—	+ 469.—	15.429.—	§ 6 — Kantseleikulud	15.428.07	—93	
—	24 738.—	—	— 1.000.—	23.738.—	§ 7 — Majapidamine	23.680.61	57.39	
9.137.09	550.—	—	—	550.—	§ 8 — Avalikud maksud ja kohustused	549.40	—60	
5.089.07	8.000.—	—	+ 860.—	8.860.—	§ 9 p. a Liiklemise abinõud	8.852.38	7.62	
3.488.42	7.000.—	—	— 860.—	6.140.—	§ 9 p. b Tasu veo eest	5.390.65	749.35	
—	1.000.—	—	+ 880.—	1.880.—	§ 10 — Vallasvara	1.847.17	32.83	
7.049.51	1.400.—	—	—	1.400.—	§ 11 p. a Kapitaalremont	1.399.91	—09	
36.437.34	3.280.—	—	+ 4.492.25	7.772.25	§ 11 p. b Jooksev remont	7.772.25	—	
—	5.000.—	—	—	5.000.—	§ 12 — Kultuurilised kulud	4.646.92	353.08	
98.596.74	30.550.—	—	—	30.550.—	§ 13 — Õppeala ja kehaline kasvatus	30.368.89	181.11	
8.397.20	28.342.—	—	— 3.000.—	25.342.—	§ 14 — Kraami varustus	25.129.40	212.60	
505.—	95.710.—	—	+48.486.68	144.196.68	§ 15 — Relvad ja laskemoon	144.157.88	38.80	
2.528.05	9.670.—	—	—	9.670.—	§ 16 — Sideabin. ja tehn. varustus .	9.176.89	493.11	
19.509.18	—	50.000.—	—	50.000.—	§ 17 — Sanitaarvarustus	—	—	
1.545.60	17.650.—	—	—	17.650.—	§ 18 — Kinnisvara soetamine	—	50.000.—	Arvatud 1934/35. a juure.
—	1.000.—	—	—	1.000.—	§ 19 p. a Mitmesugused kulud . . .	17.631.80	18.20	
—	—	—	—	—	§ 19 p. b Ettenägemata kulud . . .	965.45	34.55	
478.845.79	460.971.—	50.000.—	50.000.—	560.971.—	K o k k u . .	507.519.52	53.451.48	

Aruanne revideeritud ja õige.

(G. Tohver)
Riigikontrolli kaitseväge osakonna
vanem kontrolör.

Tallinn, 3./XI 1934. a.

Aruanne raamatuga võrreldud ja kooskõlas
(E. Saulep)

K. L. ülemaalse revisjoni
esimees.

4. 10. 34.

Kaitseliidu 1933/34. a. riikliku toetussumma eelarve kulude kokkuvõtte ühise nomenklatura

Eelarve jaotus	Peastaap	M A L E V A D															Kokku maleva
		Tal- linna	Harju	Tartu	Tartu- maa	Viru	Pärnu	Pärnu- maa	Narva	Sakala- maa	Võru	Valga	Lääne	Järva	Petseri	Saare- maa	
§ 1. p. a. Palk	37654.36	9655.13	8521.53	7212.29	10652.17	8072.10	4250.87	7493.30	5690.40	7276.99	8529.50	6354.60	7468.50	7451.84	5532.60	7422.98	111.584
§ 1. p. b. Teenistusva- nuse tasu	4693.85	1281.10	1067.50	994.70	1278.—	924.50	555.30	757.20	781.20	1121.85	1246.—	885.80	1012.74	848.60	663.90	1005.60	14.423
§ 1. p. c. Korterivarus- tuse raha	1715.90	580.—	814.—	764.80	1101.—	765.—	396.—	597.—	429.—	526.—	755.—	420.—	588.—	597.—	429.—	588.—	9.345
§ 1. p. d. Ajutine töö- jõud	266.—	—	—	—	80.—	—	—	—	120.—	133.33	—	—	—	—	—	—	333
§ 2. p. a. Sõidud sise- riigis	2112.92	200.95	1641.90	391.06	2178.78	1346.88	188.65	1279.41	709.—	1602.43	1720.85	1018.38	1349.94	1337.35	999.35	1350.87	17.315
§ 2. p. b. Sõidud välis- riikides	599.91	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
§ 2. p. c. Ümberpaigu- tused	9.85	57.90	42.90	64.48	65.90	84.—	—	86.40	92.70	—	82.28	—	—	82.—	65.90	—	724
§ 3. p. a. Laste abiraha	296.—	312.—	324.—	104.—	606.—	258.60	234.—	165.40	208.—	234.—	251.16	104.—	124.—	72.—	160.—	168.—	3.325
§ 3. p. b. Haiguskind- lustus	602.45	244.56	87.99	197.91	263.68	121.30	—	64.40	149.53	239.21	339.73	5.62	40.96	57.21	51.37	123.13	1.986
§ 4. Esindus	1540.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	120.—	1.800
§ 5. Juriidiline abi ja kohtukulud	180.—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
§ 6. Kantseleikulud	4110.06	779.19	1029.02	510.98	1238.69	850.—	351.20	739.99	499.83	860.13	883.43	513.44	814.66	969.89	548.25	729.31	11.318
§ 7. Majapidamine	6508.60	1086.60	466.93	3104.81	952.74	2147.26	953.36	986.19	616.25	1053.01	657.22	1101.03	956.61	1584.68	204.84	1300.48	17.172
§ 8. Avalikud maksud ja kohustused	—	—	—	—	—	—	—	—	—	198.70	350.70	—	—	—	—	—	549
§ 9. p. a. Liikumisabi- nõud	2113.91	99.—	478.19	154.93	995.47	598.61	7.96	318.68	354.45	700.98	599.47	324.42	554.92	950.—	7.60	593.79	6.738
§ 9. p. b. Tasu veo eest	1331.19	799.23	329.78	149.13	399.10	171.96	51.48	193.53	154.77	349.63	225.84	178.40	212.22	249.78	166.61	448.—	4.079
§ 10. Vallasvara	1355.42	—	—	40.60	40.—	50.—	—	49.60	45.—	49.90	49.40	—	48.70	50.—	34.05	34.05	491
§ 11. p. a. Kapitaaire- mont	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.399.91	—	—	—	—	—	1.399
§ 11. p. b. Jooksev re- mont	6519.73	833.95	—	—	—	—	—	—	157.43	261.14	—	—	—	—	—	—	1.252
§ 12. Kultuurilised ku- lud	4591.80	40.—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15.12	55
§ 13. Oppeala ja keha- line kasvatus	9219.07	2597.99	1986.44	785.49	2130.84	1599.35	371.03	950.02	1160.34	1653.84	1188.78	1014.52	1518.60	1793.60	864.86	1534.12	21.149
§ 14. Kraami varustus	5675.64	1683.90	1422.20	1534.20	1984.80	1489.50	881.60	1387.90	662.60	1251.20	1714.20	1118.60	1250.90	1106.90	816.60	1148.66	19.453
§ 15. Relvad ja laske- moon	140707.07	979.05	248.60	76.72	1290.60	33.80	19.60	22.—	17.76	100.—	—	26.02	59.70	140.—	226.86	210.10	3.450
§ 16. Sideabin. ja tehn. varustus	2689.43	1226.58	448.50	394.42	625.42	384.40	582.77	429.21	265.29	429.94	382.67	234.17	182.26	462.07	168.81	270.95	6.487
§ 17. Sanitaarvarustus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
§ 18. Kinnisvara soeta- mine	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
§ 19. p. a. Mitmesugu- sed kulud	11350.02	1380.—	445.13	193.57	609.20	332.02	98.98	289.62	286.13	458.69	752.73	375.26	289.33	301.04	166.60	303.48	6.281
§ 19. p. b. Ettenägema- ta kulud	588.49	—	—	20.—	100.—	—	—	—	80.25	56.81	119.90	—	—	—	—	—	376
Kokku:	246411.67	23957.13	19474.61	16814.09	26712.39	19349.23	9062.80	15929.85	12599.93	18677.78	21368.77	13794.26	16598.76	18173.96	11227.20	17367.09	261.107
% kulude üldsummast	48,55	4,72	3,84	3,31	5,27	3,81	1,79	3,14	2,48	3,68	4,21	2,72	3,27	3,58	2,21	3,42	51

3. „Kaitseliidu 1933/1934. a. riikliku toetussumma eelarve tulude aruanne“ (tabel nr. 3).

Kaitseliidu kassatagavarade liikumine.

Kaitseliidu kassatagavarade seis oli:

1. aprillil 1933. a. Kr. 28.900.95
31. märtsil 1934. a. „ 35.402.99

Seega on kassatagavarad aruandeaastal suurenenud Kr. 6.502.04

Üksikasjalise ülevaate kaitseliidu kassatagavarade seisust annavad:

1. „Kaitseliidu 1933/1934. eelarveaasta riiklike toetussummade kassa aruanne“ (tabel nr. 4).

2. „Ülevaade kaitseliidu maksuna ja kaitseliidu toetusseaduse põhjal sissetulnud summadest 1. IV 34. a.“ (tabel nr. 5).

Kaitseliidu varanduslik seis riiklike summade alal 31. märtsil 1934. a.

Kaitseliidu riiklike summade arvete läbikäigust ja varanduslikust seisust aruandeaasta lõpuks annavad pildi:

1. „Kaitseliidu riiklike summade arvete läbikäigust ja seis 31. III 34. a.“ (tabel nr. 6).

2. „Kaitseliidu varanduse aruanne 1933/1934. a.“ (tabel nr. 7).

Tabel nr. 3.

Kaitseliidu 1933/1934. a. riikliku toetussumma eelarve tulude aruanne.

1932/1933. a. tulud	1933/1934. a. eelarve	Tulude nimetus	1933/1934. a. tulud	Võrreldes eelarvega tulusid saadud		Seletusi
				rohkem	vähem	
116.463.46	—	Saldo aasta aluks	28.900.95	28.900.95	—	Arvatud 1934/35. a. eelarve juure.
444.500.—	450.000.—	Riiklik toetussumma põhieelarve järgi .	450.000.—	—	—	
—	50.000.—	„ „ lisaeelarve „ .	—	—	50.000.—	
—	50.000.—	Juure arvatud 1932/33. a. krediidi ülejääk	50.000.—	—	—	
474.72	—	%/o panga arvetelt	223.94	223.94	—	
14.790.93	8.000.—	Müüdnud varustuse eest	9.724.43	1.724.43	—	
—	2.971.—	Muud sissetulekud	509.95	—	2.461.05	
576.229.11	560.971.—	Kokku:	539.359.27	—	21.611.73	

Tabel nr. 4.

Kaitseliidu 1933/1934. eelarveaasta riiklike toetussummade kassa aruanne.

1. Kassa saldo 1. aprillil 1933. a.:			1. Eelarve täitmise kulud puhtas rahas	507.519.52	507.519.52
Erideposiidi arvel E. P. Tallinna osakonnas	20.191.66		2. Mitmesugused väljaminekud:		
Jooksva arvel Nr. 5366 Tallinna Linnapangas	8.051.61		Üleminevad summad	14.888.29	14.888.29
Peastaabi kassas	257.68		3. Kassa saldo 31. märtsil 1934. a.,		
Võlgnike arvel	400.—	28.900.95	Erideposiidi arvel E. P. Tallinna osakonnas	4.603.42	
2. Eelarve täitmise tulud:			Jooksva arvel Nr. 5366 Tallinna Linnapangas	23.569.72	
1933/34. aasta riiklik toetussumma	450.000.—		Peastaabi kassas	6.829.85	
Juure arvatud 1932/33. a. krediidi ülejääk	50.000.—		Võlgnike arvel	400.—	35.402.99
%/o panga arvetelt	223.94				
Müüdnud varustuse eest	9.724.43				
Muud sissetulekud	509.95	510.458.32			
3. Mitmesugused sissetulekud:					
Kaitseliidu maksuna sisse tulnud	3.578.24				
Üleminevad summad	14.873.29	18.451.53			
	—	557.810.80		—	557.810.80

Ülevaade kaitseliidumaksuna ja kaitseliidu toetusseaduse põhjal sissetulnud summadest kuni 1. IV 34. a.

Sissetulek — väljaminek	Eelmistel aastatel	Aruandeaastal	Kokku	Üldse kokku
Kaitseliidumaksuna sisse tulnud	2.530.191.66	3.578.24	2.533.769.90	
Kaitseliidu toetusseaduse põhjal saadud	2.300.500.—	500.000.—	2.800.500.—	
Muud sissetulekud	328.926.37	25.868.82	354.795.19	5.689.065.09
Ära tarvitatud	5.109.164.35	522.407.81	5.631.572.16	5.631.572.16
Ülejääk 31. märtsil 1934. a.	—	—	—	<u>57.492.93</u>

Märkus 1. Muud sissetulekud aruandeaastal koosnevad:

0/00 panga arveilt	Kr.	223.94
Müüdnud varustuse eest	„	9.724.43
Mitmesugused sissetulekud	„	509.95
Propagandafondi juurekasv	„	537.21
Üleminevad summad	„	14.873.29
Kokku:	Kr.	25.868.82

Märkus 2. Aruandeaastal äratarvitatud summas on:

Eelarve täitmise kulud	Kr.	507.519.52
Üleminevad summad	„	14.888.29
Kokku:	Kr.	522.407.81

Märkus 3. Ülejääk 31. märtsil 1934. a. koosneb:

Kassa saldo	Kr.	35.402.99
Propagandafond	„	22.089.94
Kokku:	Kr.	57.492.93

Kaitseliidu puhasvarandus oli:

1. aprillil 1933. a.	Kr.	3.474.742.47
31. märtsil 1934. a.	„	3.976.279.18

Seega on puhasvarandus aruandeaasta jooksul suurenenud Kr. 501.536.71

võrra.

Suurenemine on tingitud peamiselt ümberpuuritud jaapani vintpüsside arvel, missugused kaitseliidu vintpüssi „303“ nimetuse all arvestatakse hinnaga à Kr. 100.—.

II. Kaitseliidu seltskondlikud summad.

Peale riikliku toetuse on kaitseliit saanud toetust ka seltskonnalt. Vaatamata majanduslikult rasketele aegadele pole seltskond jätnud kaitseliitu toetamata ka möödunud eelarveaastal, vaid on talle tema töös ja tegevuses suuresti aidanud kaasa. Nii suutis kaitseliit, seltskonna heatahtlikul vastutulekul, likvideerida üle 85% 1933. aasta rahalise loterii pileteid — saades sellest puhastulu Kr. 46.506.52.

Seltskondlike summade puhasvarandus on võrreldes eelmise eelarveaastaga suurenenud Kr. 83.064.56 võrra.

Peastaabi seltskondlike summade eelarve täitmise, kassatagavarade seisust ja arvete läbikäigust

ning varanduslikust seisust aruandeaasta lõpuks anavad ülevaatliku pildi:

1. „Kaitseliidu peastaabi 1933/1934. aasta seltskondlike summade tulude ja kulude eelarve täitmise aruanne“ (tabel nr. 8).

2. „Kaitseliidu 1933/1934. eelarveaasta peastaabi kassa aruanne seltskondlike summade alal“ (tabel nr. 9).

3. „Peastaabi seltskondlike summade arvete läbikäigud ja seis 31. III 34. a.“ (tabel nr. 10).

„Kaitseliidu üldise varanduse seis 31. III 34. a.“ (tabel nr. 11) näitab üksikasjaliselt riikliku toetussumma, peastaabi ja malevate seltskondlike summade seis aruandeaasta lõpuks.

Kaitseliidu peastaabi riiklike summade arvete läbikäigud ja seis 31. III 34. a.

Arvete nimetus	Seis 1. IV 34. a.		1933/1934. a. läbikäik		Saldo 31. III 34. a.		Seletus	Kulude ja tulude arve		Seis 31.
	Aktiva	Passiva	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit		Kulud	Tulud	Aktiva
Kassa arve . . .	257.68	—	270.301.34	263.729.17	6.829.85	—	Sularaha kassas	—	—	6.829.85
Jooksev arve . .	8.051.61	—	537.556.62	522.038.51	23.569.72	—	„ jooksv. arvel	—	—	23.569.72
Avansside arve	—	—	262.289.77	262.289.77	—	—	—	—	—	—
Eelarve kulude arve	—	—	523.013.65	15.494.13	507.519.52	—	Eelarve kulud .	507.519.52	—	—
Eelarve tulude arve	—	—	278.72	10.737.04	—	10.458.32	Eelarve tulud .	—	10.458.32	—
Riiklike toetussummade arve	—	—	—	500.000.—	—	500.000.—	Riiklik toetus .	—	500.000.—	—
Üleminev. summade arve	—	15.—	14.888.29	14.873.29	—	—	—	—	—	—
Erideposiidi arve	20.191.66	—	3.578.24	19.166.48	4.603.42	—	K.-l. erideposiidi arvel	—	—	4.603.42
Tarvetelao fondi arve	18.500.—	—	—	—	18.500.—	—	Tarvetelao fondi arvel	—	—	18.500.—
Propagandafondi arve	21.552.73	—	537.21	—	22.089.94	—	Propagandafondi arvel	—	—	22.089.94
Asutuste ja isikute arve	400.—	1.121.96	—	—	400.—	1.121.96	Võlgn. ja võlausald.	—	—	400.—
Varade arve . . .	3.406.925.75	—	607.139.28	112.656.82	3.901.408.21	—	Kinnis- ja vallasvara	—	—	3.901.408.21
Kapitali arve . .	—	3.474.742.47	112.656.82	611.254.73	—	3.973.340.38	Kapital	—	—	—
1933/34. a. ülejääk	—	—	—	—	—	—	1933/34. a. ülejääk	2.938.80	—	—
	3.475.879.43	3.475.879.43	2.332.239.94	2.332.239.94	4.484.920.66	4.484.920.66		510.458.32	510.458.32	3.977.401.11

Kaitseliidu varanduse aruanne 1933/1934. a.

Varanduse liigid	S-is 1. aprillil 1933. a.	Suurenenud 1933/34. a. eelarveaasta jooksul	Vähenenud 1933/34. eelarve- aasta jooksul	Seis 31. märtsil 1934. a.
Kinnisvara:				
Peastaabi maja ja krunt	230.000.—	—	—	230.000.—
Petseri maleva maja	148.157.90	—	—	148.157.90
Tallinna maleva maja	144.959.36	—	—	144.959.36
Sakalamaa maleva maja	41.588.75	—	—	41.588.75
Mustamäe lasketiiru maja	6.700.—	—	—	6.700.—
Muud ehitused	1.594.34	—	—	1.594.34
Võru maleva maja	15.000.—	—	—	15.000.—
Laduhooae Tallinnas	5.005.15	—	—	5.005.15
Kokku	593.005.50	—	—	593.005.50
Vallasvara:				
Relvad	2.056.152.74	576.026.72	6.974.23	2.625.205.23
Laskemoon	246.717.17	5.429.95	79.926.30	172.220.82
Relvade puhastusabinõud	18.490.84	34.35	1.105.19	17.420.—
Rakmed	198.637.13	3.331.—	1.084.86	200.883.27
Liikumise abinõud	46.499.48	314.20	6.175.50	40.638.18
Õppeabinõud	54.343.47	7.182.77	9.975.83	51.550.41
Spordiabinõud	52.404.64	1.763.91	2.653.75	51.519.80
Tehniline varustus	63.022.64	3.484.37	566.55	70.940.46
Kirjandus	14.932.72	1.649.53	540.14	16.092.11
Sõja keemiline varustus	4.762.47	1.992.—	543.50	6.210.97
Mitmesug. majand. varandus I (inventaar)	46.925.83	3.301.50	223.90	50.003.43
Mitmesug. majand. varandus II (vähemad kantselei- tarbed)	4.194.04	586.48	112.—	4.668.52
Noorkotkaste varandus	10.259.52	1.887.50	20.—	12.127.02
Malevate müüdiv varandus	9.251.33	150.—	2.755.07	6.646.26
Kaitseliidu tarvete lao varandus	776.23	—	—	776.23
Kokku	2.832.420.25	607.139.28	112.656.82	3.326.902.71
Üldse kokku	3.425.425.75	607.139.28	112.656.82	3.919.908.21
Eraldatud tarvete lao fondi arvele	18.500.—	—	—	18.500.—
Jääb	3.406.925.75	—	—	3.901.408.21

Kaitseliidu peastaabi 1933/1934. aasta seltskondlike summade tulude ja kulude eelarve täitmise aruanne.

Tulud.

1932/33. aasta tulud	1933/34. aasta eelarve	Tulude nimetus	1933/34. aasta tulud	Võrreldes eelarvega tulusid saadud		1932/33. aasta kulud	1933/34. aasta eelarve	Kulude nimetus	1933/34. aasta kulud
				rohkem	vähem				
20.750.44	16.000.—	Saldo aasta alguks	21.087.11	5.087.11	—	1.172.—	1.250.—	§ 1. Töötasud	593
499.15	400.—	Kaitseliidu maja sisseul.	540.50	140.50	—	—	500.—	§ 2. Ametsõidud ja liik. abin.	60
4.438.27	4.000.—	Loterii tulud	2.541.75	—	1.458.25	339.—	1.250.—	§ 3. Toetused	1.100
869.53	1.000.—	0/00 panga arvetelt	566.17	—	433.83	—	50.—	§ 4. Esindus	2.500
—	100.—	Muud juhuslikud sissetulekud	—	—	100.—	—	200.—	§ 5. Kantseleikulud	200
						95.—	500.—	§ 6. Majapidamine	—
						—	—	§ 7. Vallasvara	—
						—	—	§ 8. Kultuurilised kulud	593
						—	—	§ 9. Õppeala ja kehal kasvat.	—
						896.30	750.—	§ 10. Relvad ja laskemoon	142
						472.05	500.—	§ 11. Mitmesugused kulud	142
								§ 12. Ettenägemata kulud	312
26.557.39	21.500.—	K o k k u	24.735.53	3.235.53	—	5.470.28	7.500.—	K o k k u	4.735

Aruanne raamatuga võrreldud ja kooskõlas.

4. 10. 34.

E. Saulep,

K. L. ülemaalse revisjonikomisjoni esimees.

Kaitseliidu 1933/1934. eelarveaasta peastaabi kassa aruanne seltskondlike summade alal

1. Kassa saldo 1. aprillil 1933. a:			
Tähtajalise hoiusumma arvel Tallinna Linnapangas	10.000.—		
Jooksva arvel Nr. 5328 Tallinna Linnapangas	3.834.07		
Kassas	685.19		
Võlgnike arve	6.567.85	21.087.11	
2. Eelarve täitmise tulud:			
Kaitseliidu majade üür	540.50		
Loterii tulud	2.541.75		
0/00 panga arvetelt	566.17	3.648.42	
3. Mitmesugused sissetulekud:			
Üleminevad summad	635.—	635.—	
	—	25.370.53	
1. Eelarve täitmise kulud puhtas rahas			4.735
2. Mitmesugused väljaminekud:			
Üleminevad summad			54
Võlgade kustutamine			40
3. Saldo 31. märtsil 1934. a.:			
Tähtajalise hoiusumma arvel Tallinna Linnapangas			10.000
Jooksva arvel Nr. 5328 Tallinna Linnapangas			7
Kassas			1.53
Võlgnike arvel			8.08

Peastaabi seltskondlike summade arvete läbikäigud ja seis 31. III 34. a.

Arvete nimetus	Seis 1. IV 33. a		1933/1934. a. läbikäik		Saldo 31. III 34. a.		Kulude ja tulude arve		Seis 31. III 34. a.
	Aktiva	Passiva	Deebet	Kreedid	Deebet	Kreedid	Kulud	Tulud	
Kassa arve	685.19	—	11.114.04	10.276.10	1.523.13	—	—	—	1.523.13
Jooksev arve	3 834.07	—	6.026.92	9.790.75	70.24	—	—	—	70.24
Tähtajalise hoiumanna arve	10.000.—	—	—	—	10 000.—	—	—	—	10 000.—
Eelarve tulude arve	—	—	—	3.648.42	—	3.648.42	—	3.648.42	—
Eelarve kulude arve	—	—	4.739.85	—	4 739.85	—	4.739.85	—	—
Üleminevate summade arve	—	—	546.75	635.—	—	88.25	—	—	—
Asutuste ja isikute arve	6.567.85	—	5.040.—	3.526.89	8.080.96	—	—	—	8.080.96
Varade arve	1.539.75	—	250.—	—	1.789.75	—	—	—	1.789.75
Kapitali arve	—	22.626.86	409.60	250.—	—	22 467.26	—	—	—
Saldo	—	—	—	—	—	—	—	1.091.43	1.091.43
Bilanss	22 626.86	22 626.86	28 127.16	28 127.16	26 203.93	26.203.93	4 739.85	4.739.85	22.555.51

Aktiva

Kaitseliidu üldine varanduse seis 31. III 34.

	Riiklikud summad	Peastaabi seltskondl. summad	Malevate seltskondl. summad	Kokku		Riiklikud summad	Peastaabi seltskondl. summad	Malevate seltskondl. summad
Sularaha kassas	6.829.85	1.523.13	33.873.98	42.226.96	Kapital	3 973.340.38	22.467.26	376.573.08
„ jooksvatel arvetel	23.569.72	70.24	66.583.13	90.223.09	Üleminevad summad	—	88.25	—
„ tähtajal. „	—	10.000.—	—	10.000.—	Võlausaldajad	1.121.96	—	15.783.60
„ erideposiitidel	4.603.42	—	—	4.603.42	1933/34. aasta ülejääk	2.938.80	—	—
Tarvetelao fond	18.500.—	—	—	18.500.—				
Propagandafond	22.099.94	—	—	22 089.94				
Võlgnikud	400.—	8.080.96	20.989.57	29.470.53				
Varandused	3.901 408.21	1.789.75	270.910.—	4.174.107.96				
1933/34. a. puudu jääk	—	1.091.43	—	1.091.43				
	3.977.401.14	22.555.51	392.356.68	4 392.313.33		3.977.401.14	22 555.51	392.356.68

Kaitseliidu propogandafondi arvete läbikäigud ja seis 31. III 34. a.

Arvete nimetus	Seis 1. IV 33. a.		1933/1934. a. läbikäigud		Saldod 31. III 34. a.		Kulude ja tulude arve		Seis 31. III 34. a.	
	Aktiva	Passiva	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Kulud	Tulud	Aktiva	Passiva
Kassa arve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jooksev arve	1.552.73	—	537.21	—	2.089.94	—	—	—	2.089.94	—
Tähtajalise hoiusumma arve	10.000.—	—	—	—	10.000.—	—	—	—	10.000.—	—
Kulude arve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tulude arve	—	—	—	537.21	—	537.21	—	537.21	—	—
Võlgnike arve	10.000.—	—	—	—	10.000.—	—	—	—	10.000.—	—
Kapitali arve	—	21.552.73	—	—	—	21.552.73	—	—	—	21.552.73
1933/34. a. ülejääk .	—	—	—	—	—	—	537.21	—	—	537.21
Bilanss	21.552.73	21.552.73	537.21	537.21	22.089.94	22.089.94	537.21	537.21	22.089.94	22.089.94

Arvete seis ja läbikäigud raamatuga kooskõlas.

4. 10. 34.

E. Saulep,

K. L. ülemaalse revisjonikomisjoni esimees.

Üldse kokku oli kaitseliidu puhasvarandus 31. III 34. a. Kr. 4.374.228.09.

Lisana käesolevale aruandele on juure pandud

„Kaitseliidu propaganda fondi arvete läbikäigud ja seis 31. III 34. a.“ (tabel nr. 12).

J. Roska,
kindral-majoor,
Kaitseliidu ülem.Ch. Kask,
Majandusosakonna pealik.J. Aperson,
Vanem raamatupidaja.

K.-m. Jüri Kodres

Harju 21. Kõnetr: kontor 437-60
[redacted] äri, ladu 436-50„Underwood“ kirjutusmasinate
ainuesindaja Eestis

Kirjutus- ja kontoritarbed

Oma köite- ja lineerimistööstus
„LINEERIJA“ Niguliste 16, kõnetr. 448-45

En gros

En detail

O.-Ü.
„ESTO“

TALLINN,
PIKK TÄN. 47
TELEF. 444-22

KÕIKSPORDITARBED

täielises valikus
soodsate hindadega

**TALLINNA
LINNAPANK**

TALLINN, S. KARJA 7
TELEF. 426-75,
443-40,
427-19,
448-39

Toimetab kõiki panga
operatsioone nii
sise- kui ka välismaal
Ostab ja müüb välis-
raha ja väärtpabereid

JUHATUS

Ü.-K.
**EESTI
RAHVAPANK**

TALLINNAS, S. KARJA 19
TELEFON 425-55

Toimetab kõiki panga
operatsioone nii liikme-
tega kui ka võõrastega

Ostab ja müüb välis-
raha ja igasuguseid
kindlaprotsendilisi
väärtpabereid

JUHATUS

KINDLUSTUSSELTS

„PÕHJA KOTKAS“

TALLINN, S. KARJA 19

KINDLUSTAB:

KODU-, tule-, murdvarguse-
ja muude sellesarnas-
te õnnetuste vastu

KODAKONDSEILE aga muretu tuleviku

Cesti

Daberi Aktsia-Selts

esindab järgmisi paberivabrikuid:

**Dõhja Daberi & Puupapi Vabrikute A.-Üh.,
Tallinnas**

**A/C. Tallinna Daberivabrik E. J. Johanson,
Tallinnas**

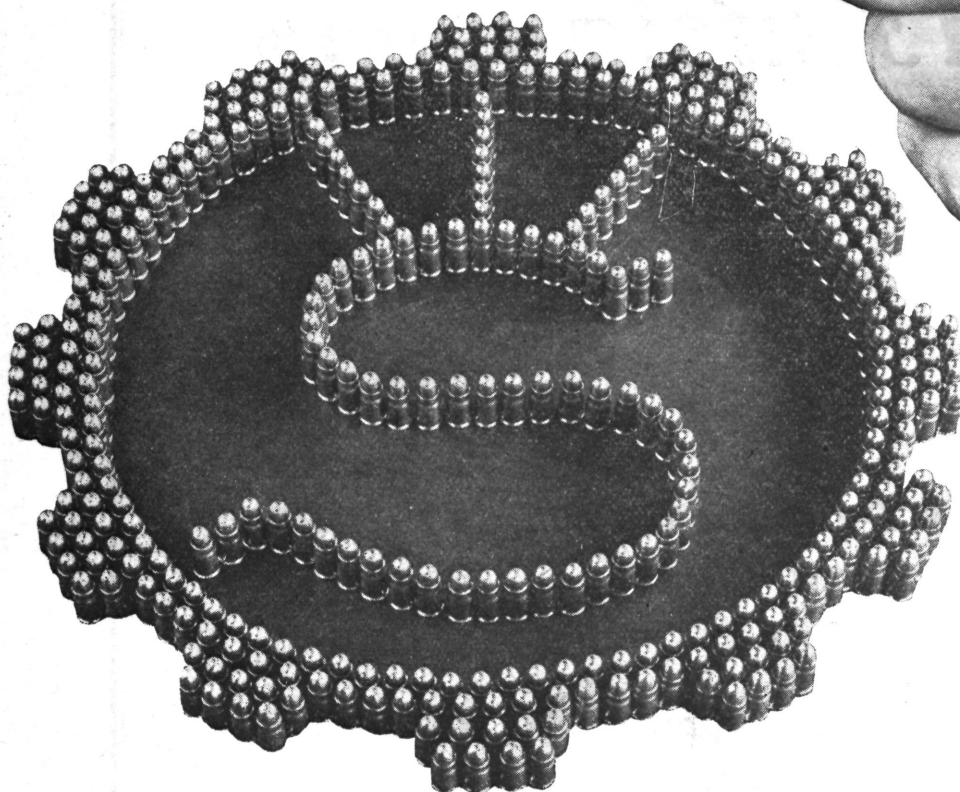
**A/C. Türi Daberi- ja Puupapivabrik,
Türit**

A/C. Daberivabrik „Koil“, Kohilas

Tarvitage

üle maailma tuntud Soome relvi ja laskemoona!

SKOHA

Suojeluskuntain Kauppa Osakeyhtiö
(Soome Kaitseliidu Kaubaosäühisus)

Kõik meie tarbed Eestis müügil

KAITSELIITLASTE TARVETE LAOS

KAARLI T. 8, TALLINNAS

ja tema müügikohtades, Sõjaväe Majandusühisuse kauplustes:
TALLINNAS, TARTUS, NARVAS, RAKVERES, VÖRUS ja PÄRNUS